EESTI RAHVUS-RAAMATUKOGU

ELLI [illegible]
LAI 3
AMBLA

Toimetus ja talitus: Tallinn, Pikk 2
Kodune telefonikeskjaam 428-83
Tellimiste ja kuulutuste vastuvõtt Rataskaevu tn. 2, telefon 451-87
Tarvitamata käsikirju ei säilitata
Toimetuse kõnetunnid k. 13—14

EESTI SÕNA

Üksiknumbri hind 10 penni
Ilmub kuus korda nädalas
Tellimishind kuus kodumaale 2.50 rmk.; välismaale 3.40 rmk. Aadressi muutmine 20 penni
Tellimisi võtavad vastu kõik postkontorid ja postiagentuurid
Talitus avatud k. 8—15 laupäeval 8—13

Nr. 46 (IV aastakäik) Reedel, 25. veebruaril 1944 Tänast lehte 4 lk.

Eesti rahvas ei pane enne relva käest, kui tema vabadus on kindlustatud

Vabaduspäeva pühitsemine kujunes mõjuvaks rahvuslikuks palveteenistuseks. — Eesti lipp õnnistati võitluslipuks rahva ja kodumaa kaitsmisel

Vaikselt, kuid sügavas harduses ja kindlameelsuses elas eile kogu meie rahvas kaasa oma Vabaduspäeva pühitsemisele.

Kuigi praegusi karme ajaülesandeid arvestades 24. veebruar oli täieliselt tööpäev, oli kogu maa lipuehtes ja rahvas tähistas oma suurt päeva kõikjal, nagu olukord ja võimalused seda lubasid.

Vabaduspäeva eelõhtul mälestati eestlaste vabadusvõitluses langenuid. Linnades ja maal olid süüdatud mälestustuled kalmistuil puhkavate võitlejate kalmudel. Mitmel pool ehiti kalmuküngaid rohelisega.

Eesti Omavalitsuse juht dr. M ä e asetas pärja langenute mälestamiseks Tallinnas Maarjamäel asuval Kangelaskalmistul.

Vabastamispäeva sündmuste raames toimus 24. veebruaril üle maa arvukalt kogunemisi, kus tuletati meele praeguse silmapilgu tõsidust ja sellega kaasuvaid ülesandeid ning kohustusi kõigile eestlasile.

Lootus ja rahvusjulgus läbistas kõiki Vabaduspäeval peetud kõnesid.

Keskseimaks Vabaduspäeva kokkutulekuist kujunes tööliste kogunemine ühes Tallinna suurkäitises. Sinna olid ilmunud ka kindralkomissar ja Eesti Omavalitsuse juht.

Sel kokkutulekul esinesid kõnedega dr. M ä e ja Eesti Kutsekogude president R. K a r r o. Neid kõnesid oli kogunenud kuulama ühiskuulamise korras ümmarguselt 80 000 töötajat kogu maal.

Kõigis kirikuis olid korraldatud päevakohased jumalateenistused ja palvused.

Vabaduspäeva suurimaks ja keskseima tähtsusega kokkutulekuks oli aktus Estonias, kus toimus sellisena esmakordselt meie rahva ja Eesti rahvuslipu õnnistamine kõigi siinsete uskude esindajate poolt.

Ka sellest kokkutulekust võtsid osa kindralkomissar ja Eesti Omavalitsuse juht.

Aktusel pidas dr. M ä e pärast õnnistamistalitust praegust silmapilku ulatuslikult käsitleva kõne.

Vabaduspäeval ei olnud unustatud meie sõjamehi. Haiglais külastati haavatud ja haigeid sõdureid ning äsja mobiliseerituile korraldati ettekannete-õhtuid.

Meeleolukamaks rahva tunnete väljendamiseks oma sõdurite vastu kujunes mobiliseeritute ärasaatmine Vabaduspäeval Viljandis, millest suured rahvahulgad osa võtsid.

Suur aktus Estonias

Kõikide usuliikide esindajad Eestis palusid õnnistust eesti rahvale ja rahvuslipule

Vabaduspäeva pidulikumaks ja ühtlasi ajaloolisema tähtsusega sündmuseks oli kokkutulek kell 14 Estonia kontsertsaalis toimuval õnnistamisaktusel. Aktusel õnnistati kõigi Eestis esinevate uskude esindajate poolt meie rahvast ja Eesti rahvuslippu.

Pärast vaimulikku talitust esines aktusel kõnega Eesti Omavalitsuse juht dr. H. M ä e.

Sündmuse pidulikkuse puhul oli Estonia konntsertsaal kaunistatud roheliste ilupuude ja Eesti ning Saksa lippudega.

Kontsertlava tagaseinale oli asetatud siniste lipukangaste vahele tammepärgadele toetuv Eesti vapp, mida mõlemast küljest raamistasid Eesti rahvuslipud.

Juba varakult enne piduliku talituse algust kogunes avar kontsertsaal viimse kohani inimesi täis.

Samuti olid tihedasti rahvaga täidetud rõdud ning vahekäigud. Kogunenute seas võis näha rahvuskaaslasi kõigilt tööaladelt ja kõigist rahvakihtidest.

Kell 14 saabusid kohale kindralkomissar SA-obergruppenführer K.-S. L i t z m a n n ja Eesti Omavalitsuse juht dr. H. M ä e, keda võttis vastu Rahvakasvatuse Peavalitsuse juhataja B. M e r e t.

Kindralkomissar ja Eesti Omavalitsuse juht ilmusid kontsertsaali tervitusmarsi helide saatel, sammudes oma kohtadele läbi püstitõusnud rahvahulga spaleeri.

Kohe seejärele toodi kontsertsaali Tallinna Omakaitse auvalve aumeeskonna poolt Eesti rahvuslipp, mida kogu saalitäis rahvast austas püstitõusmisega. Kõlasid tervitusmarsi helid ühelt kaitsepataljoni orkestrilt, kes oli aset võtnud kontsertlaval.

Eesti rahvuslipp asetati kontsertlava ette saali vasakule tiivale. Lipu auvalve moodustasid kolm Tallinna Omakaitse liiget, kes

[illegible] endise Eesti sõjaväe eri-[illegible] — mereväe-, ratsaväe- ja [illegible] vormi,

paljastatud mõõkadega käes.

Aktus algas ühislauluga „Eesti lipp" orkestri- ja orelihelide saatel. Võimas ühislaul süvendas ka omalt poolt silmapilgu pühalikkust ning paljude põskedel võis sel tõsisel hetkel märgata pisaraid.

Järgnes vaimulik talitus eesti rahva ja rahvuslipu õnnistamiseks, mida toimetati [illegible] kirikute poolt.

Pärast koraali „Suur Jumal meie varjupaik"

[illegible] kõne EELK [illegible] dr. J. Kõpp.

Võttes oma kõne juhtlauseks apostel Paulase kirjasõna korintlastele „[illegible] jääb usk, lootus, armastus, [illegible] Aga suurem neist on [illegible]", ütles piiskop muu hulgas:

„Meie ees seisab siin meie alati [illegible] lipp. Tema all on [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Tema all on peetud ka [illegible] [illegible] oma kodu [illegible]

Tema on olnud meie rahva [illegible] kehastajaks ja meie paremate ning ilusamate püüete väljendajaks. Tema on olnud meie

Piiskop Kõpp kõneleb eesti rahva- ja rahvuslipu õnnistamistalitusel

rahva eluõiguse ja elutahte väliseks tunnistajaks omade ja võõraste ees.

Ja nüüd on jälle saabunud aeg,

kus see lipp peab endale võtma uued ülesanded. Mitte sellepärast, et me seda oleksime tahtnud. Sest me ei ole tahtnud ega taha kellelegi kallale tungida oma lipu all.

Me oleme ainult tahtnud ja tahame edaspidigi elada oma elu, ehitada oma kodu siin eesti rahva põlisel pinnal."

Puudutades Eesti lipu värvide sümboolsust, milles väljendub meie püsivus, kindlus, usk ja lootus, jatkas kõneleja:

„Meie püüd on alati olnud tungida valguse poole, vaimuvabaduse ja vaimuvalguse poole.

Selles tungis valguse poole, eks selleski peitu meie paljude lootus. Lootus, et

igavene õiglus, mis viimaks lõplikult määrab igale rahvale tema koha,

ka eesti rahvale annab selle osa, mida ta väärib oma vaimu ja hinge, jõu ning võimete tõttu."

Tõstes käed õnnistamiseks langetatud Eesti rahvuslipu kohale, ütles piiskop:

„Me soovime ja palume, et kõigevägevama Jumala õnnistus oleks alati selle lipu ja selle rahvaga.

Kõnelgu see lipp meile ja meie lastele ning lastelastele põlvest põlve usust, armastusest ja lootusest, et meie sundaksime alati jääda ustavaks iseenesele, ustavaks oma rahvale ja ustavaks oma Jumalale."

Õnnistamissõnu kuulati püsti seistes.

Eesti apostliku õigeusu kommete kohaselt

õnnistas Eesti rahvuslippu ja eesti rahvast metropoliit A l e k s a n d e r.

„Me palume Sind, Issand Jumal, õnnista eesti rahvast kõige heaga, kingi temale edu kõigis häis algatusis ja ettevõtteis, anna jõudu ja väge meile kohuste täitmisel oma maa ja kaaskodanike heaks.

Sinu nimel, Issand, ja Sinu sõnade järgi tõstab eesti rahvas üles oma lipu. Saada sellele lipule, mis Sinu nimel on üles tõstetud, oma taeva õnnistust, täida neid, kes selle lipu all koonduvad, ja tema all

(Järg 2. lk.)

Dr. Mäe kõne. Vandetõotus eesti rahvuslipule

Väga lugupeetud kindralkomissar! Väga lugupeetud kirikupead! Eesti mehed ja eesti naised!

Meie oleme täna, oma 26. Vabaduspäeval koos viimaste aastakümnete saatuslikemal Vabaduspäeval. Võime isegi ütelda, et oleme koos saatuslikemal silmapilgul eesti rahva ajaloos üldse. Siiamaani on eesti rahvas saanud püsima jääda ainult selletõttu, et kui üks osa eesti rahvast hävitati, jäi teine osa alles. Nüüd seisab meie rahval ees hädaoht saada t e r v e n i hävitatud, kui bolševikud tõesti sisse tungiksid. Te teate, et Nõukogude Liidu poolt on antud sõjavägedele käsk tappa kõik eestlased, vahet tegemata nende vanuses või soos.

Meie rahvas seisab oma tuhandeaastase kirjutatud ajaloo kestel esimest korda hädaohu ees, kus k o g u rahvas hävineks, kui me mitte selle vastu ei võitle ja mitte kõiki oma rahvuslikke jõude ei pingutaks selleks võitluseks. Kui me asume praegu eesti rahva kaitsele, oma rahva hävinemise vastu, siis on see k o h u s. See ei ole pealetung, see ei ole kättemaks, vaid see on kohus, mis eesti rahval on täita. Ja kohus, mis tal on täita ka jumala vastu, nagu teie täna meie vaimulikelt juhtidelt kuulsite. Mispärast?

Raske aeg köidab südameid eriliselt kodumaa ja rahva külge

Ükski inimene ei saa i s e määrata oma rahvust. Inimene saab rahvuse oma sündimise momendil oma vanemailt. Ja nõnda kandub see põlvest põlve. Rahvus on midagi omaette, mida ei saa ükski inimene muuta ega ise määrata. Rahvus on jumalast.

See e e s t i v e r i, mis meid sünnitas, ei lase meil muud olla kui eestlased. See seob meid kokku eesti rahvaks ja rahvuseks. Ta ei võimalda ühelgi inimesel olla ega tunda ennast teisiti. Rahvuse veri on see, mis on Jumalast antud, mis meid teeb eesti rahvaks.

Aga ka k o d u m a a, mis meie rahval on olemas, kus meie elame ja kuhu meile praegu vaenlane kallale tungib, ka see kodumaa ei ole meie endi määrata ega valida. Ka kodumaa on antud meile Jumalast. Õnnetud on need inimesed, kes on välja tõugatud oma rahva hulgast. Need on inimesed, kel ei ole enam kodumaad.

Ei ole südantlõhestavamat laulu, kui see, mida laulis üks eestlane, kes pidi kodumaalt kaugel olema: „Üksinda, üksinda, pean võõrsil rändama". Ainult k o d u m a a j a r a h v a s koos on need, mis teevad üldse elu eluväärseks. Kui teame, et alles rahvas ja meie kodumaa on elule sisu ja mõtte andjad, siis teame õieti vääriliseks pidada ka seda õnne, mis on inimesele rahvuse ja kodumaaga antud.

Ma pean ütlema, et meie oma riikliku iseseisvuse ajal mitte alati ei ole kõik oma südames küllalt oma kohustuste peale mõtelnud. Esimene ja kõige ülem kohus on rahvas ja kodumaa. Inimene peab eeskätt täitma oma kohust rahva ja kodumaa vastu, siis alles tohib ta mõtelda iseendale. See aeg, mil me seda mitte kõik nii oma südames ei kannud, mil endid killustasime ja mitmel korral oma isiklikud huvid kõrgemale seadsime kodumaa ja rahvuse huvidest — see aeg oli meile nõrgestuse ajaks. Rasked katsumised, mis vahepeal on meie rahvale osaks saanud, on meile meie rahvuse ja kodumaa jälle südame lähedale toonud ning me oleme praegu raskesse võitlusse astumas oma kodumaa eest nii üksmeelselt kui see iganes on ettekujutatav.

Saksa rahvas elas üle nõrkuse ajajärgu siis, kui ta oli killustatud. Siis astus saksa rahva hulgast üks mees esile ilma kaaslasteta, see oli A d o l f H i t l e r. Ta ütles muuseas eriti seda, et rahvuse huvid käivad üle ükskiku isiku huvi. Ta tuletas seda kõikidele meele, kuni see laine oli üle kogu rahva südamete levinud ja saksa rahvas muutus tugevaks. Ja kui me olime oma õnnetuses sattunud bolševistliku terrori alla, siis oli saksa rahvas, kes oli üheks rahvuseks oma kodumaal kokku liitunud, selleks, kes tuli oma võitlusega meile appi ja andis meile võimaluse pääseda bolševistliku terrori alt. Saksa rahvas ja ta sõjavägi peab võitlust praegugi rindel kultuuri hävitava bolševismilaine vastu. Nüüd, kus see laine on ähvardamas meie kodumaad, on kõigi eestlaste rahvustunde ja rahvusliku kohustuse küsimus, et meie kui üks mees läheme võitlusse oma kodumaa eest, et meie kodumaa jääks meile alles ja et eesti rahvas jääks oma kodumaale elama.

Mobilisatsioon oli sisuliselt rahvahääletus

Ei ole mitte aeg ja koht siin praegu puudutada kõiki poliitilisi küsimusi, mis on sellega ühenduses, tahaksin aga nimetada kaht silmapilku meie möödunud kuudest.

Kui möödunud aastal meie oma rahva seas pühitsesime lõikuse tänupüha, siis oli see püha selleks, et Jumalat tänada selle eest, et ta meile lõikust andist ja hoidis sellega meie kodumaalt ära nälja.

Siis tuletasin meie rahvale meele, et kui p õ l d kutsub, peab põllumees põllule minema. Kui ta läheb õigeaegselt ja täidab oma kohuse põllu vastu, siis annab põld ka saaki. Ma tuletasin siis aga ka meele, et kui tuleb kätte aeg, kus k o d u m a a kutsub, peab iga mees minema ja täitma oma kohuse kodumaa vastu.

Ja see a e g t u l i. Vaenlane oli endale eesmärgiks seadnud eesti rahva täielikult hävitada. See vaenlane tuli ja kipub meie kodumaa kallale. Neis vähestes kohtades, kus ta lühikeseks ajaks meie kodumaale sai tungida, tappis ta sellekohase käsu põhjal kõik inimesed vanuse ja soo peale vaatamata.

Eesti rahva kohuseks oli nüüd oma kodumaa ja rahvuse eest astuda välja võitlusse. Minu kohuseks oli siis selleks eesti rahvast üles kutsuda m o b i l i s a t s i o o n i k ä s u g a.

Üks päev enne selle käsu allakirjutamist oli siin Estonia kontsertsaalis meie helilooja prof. Aaviku juubel. Sellel juubelil ma ütlesin: Jumal on eesti rahvale lähedal. Seda tõendab see, et meie rahva hulgas on nii palju loovaid jõude. Sest see on Jumala õnnistus, mis sel viisil eesti rahvale on osaks saanud ja eesti rahvas väljendub. Kui siis saalitäis rahvast aktuse lõpul spontaanselt laulis meie hümni ja nii mõnelgi pisarad palgele valgusid, ütlesin professor Aavikule: „Pidage alati meeles seda silmapilku, mil siin teie austamise õhtul hümni lauldi, sest sel samal silmapilgul langesid esimesed vaenlase mürsud meie kodumaa pinnale."

Kui me pidime rahva endakaitseks mobiliseerima, siis oli see ühtlasi ka r a h v a h ä ä l e t u s eesti rahva hoiakule, arusaamisele ja sihtidele. Meie rahval ei ole kunagi võimalust olnud bolševistliku terrorivalitsuse vastu oma arvamist teisiti avaldada kui vaid võitlusega. Ei ole küsitud eesti rahva arvamist, kas ta tahab liituda Nõukogude Liiduga. Kuid nüüd, kus N. Venemaa nõuab meie kodumaad kui oma riigi osa, nüüd pidi eesti rahvas sellele vastu astuma. Koos mobilisatsioonikäsuga esitasin üleskutse eesti rahvale teostada selle mobilisatsiooniga rahvahääletust teoga. (Kiiduavaldused.)

Eesti rahvas andis oma vastuse

Ma juba täna, seistes meie tööliskonna ees, ütlesin, et selle mobilisatsiooni jaoks ei ole tehtud mingit erilist propagandat. On avaldatud vaid minu üleskutse ja endise peaministri prof. Uluotsa seisukohavõtt, et see üldmobilisatsioon praegusel tõsisel silmapilgul on hädatarvilik ja õige. Meie poolt ei ole veel ühtki surmaotsust tehtud. Ei ole ka olnud massilisi vahistamisi ning ei ole inimesi niimoodi katsutud viia mobilisatsioonikäsu täitmisele, sest kuna Eesti ei ole mitte praegu iseseisev riik, ei olegi tal mitte kõiki võimuabinõusid mobilisatsiooni läbiviimiseks, see on eeskätt ikkagi r a h v a v a b a t a h t l i k e n d a k a i t s e a k t oma rahvusliku julgeoleku kindlustamiseks. (Kiiduavaldused.)

Nõukogude Vene on selle aja sees teostanud kõigi abinõudega kihutustööd mobilisatsiooni vastu, kutsudes üles eesti mehi mitte minema mobilisatsiooniga kaasa, vaid pagema metsa. Nõukogude Vene on selleks kasutanud kõiki propagandavahendeid.

Eesti rahval oli nüüd ütelda oma vastus, kumma üleskutsele ta järgneb, ja me võime täna, kus mobilisatsioon on lõpetatud, teatavaks teha, et e e s t i r a h v a s o n o m a s e l g e v a s t u s e a n n u d. Mobilisatsioonikäsu peale tulid komisjonidesse k õ i k m o b i l i s a t s i o o n i k o h u s l i k u d ja pealeselle veel v a b a t a h t l i k u d. Meie, eesti rahvas, oleme nüüd maailma avalikkuse ees oma vastuse annud Nõukogude Venele tõenditega ja me oleme ka ütelnud maailma avalikkusele, m i d a eesti rahvas tahab ja mis on tema sihid.

Olgu meiega õnnistus meie raskes võitluses

Meie eesti rahvas on teatanud sellega, e t t a v õ i t l e b o m a k o d u m a a e e s t n õ n d a k a u a, k u n i m e i e r a h v a l e o n v a b a d u s k i n d l u s t a t u d. (Kiiduavaldused.)

Kui me Vabadussõjas seisime üksinda, meie kõrval ei seisnud mitte liitlasriike, siis on praegu ka täna siin meie keskel saksa rahva esindajana kindralkomissar, kelle isik ütleb, et meie rahva ja meie sõjavägede kõrval võitleb saksa rahvas ja Saksa sõjavägi sama ühise vaenlase vastu. (Kiiduavaldused.)

Eesti rahvas on oma tuhandeaastase kirjutatud ajaloo kestel — kui pikk meie kirjutamata ajalugu on, seda ei tea me ütelda — oma võitlusi alustanud mitte sellega, et ta on astunud kokku ja otsustanud sõda pidada, vaid sellega, et ta astus Jumala ette ja ütles: meie tahame oma kohuse täita Sinu poolt antud rahvuse ja kodumaa vastu. Õnnista Sina meid selle kohuse täitmiseks. See on nõnda ka nüüd, kus meie, nagu tõised vabadusvõitlejad, oma rahvaga ja koos saksa rahvaga ja tema sõjavägedega läheme täitma oma kohust. Selleks võitluseks valmisolekul palume Jumala õnnistust. Selleks meil on täna siin neli usuühingute esindajat, kes seisavad Jumala ja eesti rahva ees ning eesti rahvas ise seisab praegu Jumala ees. Ta palub Jumalalt õnnistust selles võitluses, mida ta läheb pidama oma kodumaa eest, ja annab oma tõotuse, et ta seda mehiselt tahab pidada.

Sellepärast eesti mehed ja naised, kes te olete siin otsekui rahva esindusena täna kokku kogunenud, tõuskem püsti ja andkem see tõotus meie täna õnnistatud lipu ees. Andkem tõotus, et me kõik oma kohuse täidame viimseni ja palume selleks Jumala õnnistust meie rahvushümniga."

Kõneleja astub kateedrilt auvahtide vahele asetatud Eesti lipu juure, võtab sellest kinni ja ütleb kätt tõotuseks tõstes lõpusõnad:

„Mina seisan siin eesti rahva nimel ja eesti rahva esindajana ma tõotan Eesti rahvuslipule truudust. Ma tõotan truudust meie relvakaaslasele Saksa sõjaväele. Me täidame oma kohuse mehiselt ja palume Jumala armu." Järgneb võimas Eesti hümn, lauldud kogu saalitäie rahva poolt suure sisemise harduse ja kaasaelamisega.)

E. Omavalitsuse juht tõotab eesti rahva truudust Eesti rahvuslipule

VABADUSPÄEVA AKTUS ESTONIA KONTSERTSAALIS. Arvukas rahvahulk, kes tihedalt täidab kogu saali ja rõdusid, jälgib hardumuse ja tähelepanelikkusega pühalikku toimingut

Eesti töötaja annab oma vastuse

423 käitist 78 560 töötajaga võtsid osa Vabaduspäeval korraldatud suure käitiskoosoleku kõnede ühiskuulamisest

Vabaduspäeval toimus ühes suuremas metallitehases Tallinnas pidulik käitiskoosolek, millest peale käitise tööliste võttis osa ka hulk kutsutud külalisi.

Koosolekul esinesid pikemate kõnedega **Eesti Omavalitsuse juht dr. Mäe ja Eesti Kutsekogude president Karro**, kellede sõnavõtte sageli katkestasid tööliste spontaanselt puhkenud aplausid.

Külalistena viibisid koosolekul kindralkomissar SA-obergruppenführer Litzmann, SS-komandör Eestis SS-obersturmbannführer Baatz, majandus- ja rahandusdirektori dr. Wendt, kohtudirektor Öpik, kindralkomissari volinik kutsekogude alal Ebeling jt.

Koosoleku kava kanti üle ka ringhäälingu poolt, millise saate ühiskuulamiseks kogunesid tööta ad üle maa kõigis suuremais käitisis. Ühiskuulamiseks olid end Eesti Kutsekogudele registreerinud **423 käitist 78 560 kuulajaga.**

Metallitehases, kus toimus koosolek, katkestati koosoleku algul töö ja kogu käitise personaal kogunes pidulikuks sündmuseks suurde töösaali.

Ruum on ilustatud Eesti ja Saksa lippudega.

Loorberipuud annavad tavaliselt hallile töösaalile pühapäevase ilme. Ühe eesti politseipataljoni orkester Fr. Tammari juhatusel alustab M. Lüdigi „Avamäng-fantaasiat“.

Seejärele avab koosoleku ins. V. Teder, tänades tehase juhatuse ja tööliste nimel ilmunud külalisi. Kõnetooli asub Eesti Omavalitsuse juht dr. Mäe, kelle kõne on toodud meie tänases lehes teisal.

Eesti Omavalitsuse juhi kõne lõppedes tõusevad koosolijad püsti ja ühislauluna kõlab Eesti hümn.

Järgnevalt kõneleb Eesti Kutsekogude president R. Karro:

Juba enam kui veerand aastasada on 24. veebruar olnud eesti rahvale rahvuslikuks pidupäevaks. Kui meie seda täna erakordse olukorra tõttu väliselt pühapäevana ei saa pühitseda, siis teame seda ometi oma südames.

Me jälgime teraval pilgul käesoleva silmapilgu olukorda ja meie pilk püüab läbi tungida **tuleviku katvast linikust. Kui me tänasel päeval meenutame meie Vabadussõda, mis on ainulaadseks õnnestumiseks ajaloo kestel, kui me** tuletame meele meie iseseisvusaja imeväärseid saavutusi kultuuri ja majanduse alal — siis teeme seda mõttega ja sooviga: kõike seda **korrata! Ja mitte ainult korrata,** vaid isegi ületada!

Meie suurkirjaniku Tammsaare romaanis „Tõde ja õigus“ ütleb vana **Vargamäe Andres oma pojale, kes** väidab, et ta oma isa talu ei armasta: „Tee tööd ja näe vaeva, — siis tuleb armastus.“ See ütlus iseloomustab tabavalt iga eestlast.

Meie isad ja esiisad on rühkinud lakkamatult tööd teha ja meiegi oleme ohverdanud oma vaeva ja higi. Sellepärast

ei taha me loovutada jalatälki maad sellest pinnast, ükskõik kui suuri ohvreid peaks meie kodumaa meilt veel nõudma.

Meil kõigil on elavalt meeles need päevad, mil lavastati Ždanovi ja ta käsilaste poolt rongkäike ja meeleavaldusi. Miks kaitsesid neid rongkäike Nõukogude tankid ja soomusmasinad?“

See kaitse oli vajalik, sest selle puudumisel ei oleks sellised meeleavaldused ja „riigivolikogu“ valimised saanud kunagi toimuda.

Nõukogude Liit loeb meid veel praegugi oma kodanikeks ja kipub meid kõigest hingest „vabastama“.

Me anname neile vastuse, mille mõttes kahevahel olla ei saa. Meie hiljutine mobilisatsioon, mis möödus rahvusliku vaimustuses, on eesti rahva tõelise hoiaku tunnistajaks. Relvaga käes naeruvääristame kõik omaaegsed bolševike janditamised ja ütleme eestlase tõelise arvamuse.

Töörinne omab meieaegses sõjas tohutu tähtsuse.

Tagalas töötajate read on harvenenud, sest rinne nõuab mehi. Seepärast peavad need, kes otsesest **võitlustegevusest osa ei võta, end** tagalas tugevalt pingutama, et tehastes, asutustes ja põllul produktsioon ei väheneks, produktsiooni kvaliteet ei kahaneks.

Eesti töötaja võib tööimesid korda saata. Sellele on parimaks tunnistuseks eesti töötaja saavutused Vabadussõja päevil. Kui kiiresti ja kui korralikult valmistati meie tookordsed soomusrongid, selle kohta kuulete imelugusid oma vanemailt kaaslasilt. Sildade ehitamised ja teede parandamised, mis sõjaolukorras läbi viidi, olid tollal kiiruse imedeks. Sellega võideti tolkorral eestlastele vabadus ja ainult selline töövaim võib meid ka nüüd aidata.

Meie rahvas seisab nagu üksik mänd künka harjal, mida maailma tuuled on sasinud. Ta jändrik tüvi, risti-rästi kasvanud oksad osutavad nendele raskustele, mida tal on tulnud ületada, et püsima jääda. Kuid ta on tugevam, elujõulisem ja loodusjõududele suutelisem vastu panema kui mõni teine, mis on kasvanud varjatud lauskmaal teiste puude varjus.

Praegune ärev aeg ja punane terroriaasta on väsitanud meie meeli, pingutanud meie närve. Kuid peame valitsema oma närve.

Rahvas, kes on kaotanud närvid, ei ole enam rahvas, vaid kari.

Ja karjal ei ole eluõigust meieaegses maailmas.

Ma usun, et niisuguste sosistamiste askujad ja levitajad on praegusel hetkel arvuliselt üsna kokku kuivanud. Viimase kuu jooksul on meie iseteadvus ja kokkukuuluvuse tunne tunduvalt kasvanud. Sest oleme nüüd relvastatud rahvas. Ja sõjaaegadel on relv igas olukorras ainsaks veenvaks vahendiks. Meil ei tarvitse enam kõrvalt vaadata, mis sünnib, vaid nüüd on meil õigus ja **võimalus oma tuleviku korraldamisel kaasa rääkida. Täna on meie Vabaduspäev. Igaüks meist teab, mida ütleb meile tänane päev. Kui**palju toob ta soojust meie hingesse. Temaga on seotud kõik, mis on meile püha ja armas.

Palju on kodumaa meile annud ja nüüd ootab ta meilt palju.

Eesti töötajad! Kui te lähete nüüd tagasi oma treipinkide, masinate ja töölaudade juure, siis

pidage meeles, et teie töö siin tagalas aitab ka rindel püsida, aitab meid lähemale oma sihtidele.

Olge valmis ka selleks, et kui olukord seda nõuab, siis igaüks meist silmapilk vahetab tööriistad relvade vastu ning tõttab oma kodumaa piiride kaitseks, kus võitlesid paljud meist juba Vabadussõja kuulsurikkail päevil.

Elagu meie rahva vabadus, elagu meie isamaa!

Orkestrilt kõlab võimsalt ette kantult R. Kulli „Kriuša lahing“. Koosoleku lõppsõna ütleb ins. V. Teder, rõhutades, et nagu tookord Kriuša lahingute päevil, lööme vaenlase tagasi ka nüüd.

Käitiskoosolek lõppes R. Kulli bravuurmarsiga „Kodumaa“.

Suur aktus Estonias

(Algus 1. lk.)

võitlevad, tõelise armastusega Sinu ning oma ligemise vastu ja õnnista neid ja nende tegevust kõige eduga.“

Pärast ühiselt lauldud koraali pidas vaimuliku kõne

rooma-katoliku kiriku esindaja apostlik administraator Eestis Verling.

„Eesti lipp, ma õnnistan ja pühitsen sind, meie paavsti Pius XII nimel, õnnistan sind selle vabaduse ja iseseisvuse ja rahu sümbolina, mida me soovime armsale eesti rahvale, aga kristlikus vennalikkuses ka kõigile euroopa rahvastele.

Sinu värvid tähendagu meile: must värv — seda mulda, mida Jumal on usinale eestlasele annud harida ja kaunistada. Valge värv tähendagu elukommete puhtust, mis olgu eriti eesti naiste ja neidude ehteks. Sinine värv tuletagu meile meele, et peame alati taeva poole vaatama ja Jumalalt abi paluma. Ühtlasi meenutagu lipu sinine värvus neitsi Maarja mantli hõlma, kelle kaitse alla meie Maarjamaa pühendati juba sajandite eest.

Issand Jeesus Kristus, kelle kirik on otsekui hästikorraldatud malev, õnnista seda lippu ja kõiki, kes selle lipu all teenivad Sind, Issandat, vägede Jumalat. Saagu nad püha Neitsi Maarja eestpalve läbi võitu oma nähtavaist ja nägematuist vaenlasist ja väärigu nad seda, et kord võitjatena taevas võidurõõmutsevad.“

Vaimuliku talituse lõpposas kõnelesid veel Eesti Vabakirikute Liidu esindaja A. Kuum ja Advent-usuühingute Liidu vaimulik Ed. Mägi.

Palunud Jumala abi ja õnnistust selle võitluse teele, kuhu saatus meid on kannud, ütles õpetaja A. Kuum:

„Kõigevägevam Jumal, Sa näed meie pisaraid emade, abikaasade ja väikeste laste silmis, kes on pidanud ära andma endi keskelt selle, kes neile olid südamelähedased. Palves mõtleme nende peale, kes on tagalas, kes võitlevad rindel, õnnista meid selles võitluses vaenlase vastu.

See on esimene kord Eesti ajaloos, et kõik kirikud ühel meelel ühiselt Jumala ette palvele on tulnud ühise asja pärast.

Minevik on näidanud, et võitluses ei ole mööduandev ainult usk ja jõud, vaid peaasjalikult võitluse õiglus ning võitlejate moraalne ning sisemine kindlus. Ma ei kahtle sel silmapilgul, et meie võitlus on õiglane.“

Ed. Mägi ütles:

„Suur Jumal on mõnele rahvale annud suured ja laiad piirid, teistele jälle vähemad. Ta on väikestele riikidele ja väikesearvulistele rahvastele ka oma eluõiguse annud. Selline eluõigus on Jumala armust antud ka meile, eestlastele.

Meie kodumaa piirid Läänemerest Peipsi järveni on Jumalalt meile usaldatud. Sellel maal me tahame elada, oma põlde harida, töötada ja oma lapsi kasvatada.

Me usume, et sama Jumal, kes ajaloos õiglaselt on karistanud kõiki, kes julgesid vähematele ja nõrgematele liiga teha, ka tänapäeval nuhtleb neid, kes ka meie väikesele ja armsale Eesti isamaale julgeksid teha ülekohut.

Me usume, et õige Jumal toob õigust neile, kes õigust oma olemasoluks taga nõuavad.

Seda õigust püüab taotella iga tõsine eestlane.

Me usaldame end ja oma maa selle õige Jumala suure kaitse ja armu alla.“

Vaimuliku talituse lõppedes mängis orkester R. Tobiase hellindi „Eks teie tea“

Järgnevalt pöördus kokkutulnute ja ringhäälingu kaudu

kogu eesti rahva poole kõnega Eesti Omavalitsuse juht dr. H. Mäe.

Eesti Omavalitsuse juhi kõnet jälgiti suure tähelepanelikkusega ja reageeriti tabavatele väljendustele korduvate kiiduavaldustega. Kõne on toodud ära meie tänases lehes teisal.

Omavalitsuse juhi sõnades väljendunud otsustavust ja ohvrivalmidust meie põlise kodumaa kaitseks kinnitasid aktusele kogunenud võimsalt lauldud Eesti hümniga.

Pühaliku toimingu lõppedes kanti Eesti rahvuslipp tervitusmarsi helide saatel saalist välja. Eesti Omavalitsuse juhi korraldusel ja soovil hoitakse see lipp ja säilitatakse tulevikus muuseumis.

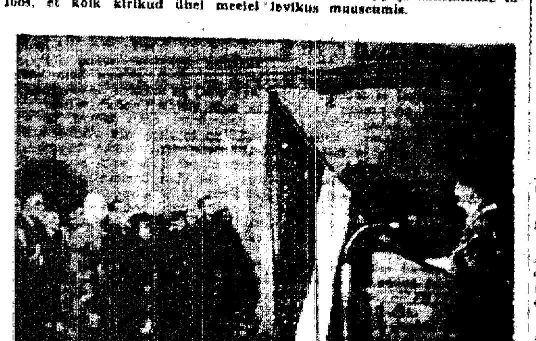

Eesti rahvuslipp on langetatud õnnistamiseks, mida toimetab paavsti nimel, apostlik administraator Eestis Verling

Kindralkomissar K.-S. Litzmann ja Eesti Omavalitsuse juht dr. Mäe väljuvad tööliste keskel käitiskoosolekult

Isamaaline õhtu Estonias

Kõnelesid Eesti Kutsekogude president R. Karro ja praost J. Lattik

Vabaduspäeva eelõhtul toimus Estonia kontsertsaalis Eesti Kutsekogude korraldusel isamaaline õhtu.

Õhtust võttis osa tulvil saalitäis rahvast. Saal oli kaunistatud rahvuslippude ja loorberipuudega. Poodiumi kohale esiseinale oli asetatud rahvuslippude vahele Eesti vapp.

Õhtul esinesid kõnedega Eesti Kutsekogude president Roman Karro ja praost Jaan Lattik.

Kunstilise osa eest hoolitses rida soliste, ühe kaitsepataljoni orkester Fr. Tammari juhatusel ja meeskoor Eesti Laulumehed A. Valmeti juhatusel.

Isamaalise õhtu avas kaitsepataljoni orkester Ed. Tamme „Pidulikku avamänguga“.

Selle järele kõneles E. Kutsekogude president R. Karro, kes ütles:

„Kui eesti rahvale on mõnelt poolt süüks pandud tema väiksust, siis ei ole see rahvas seda süüd — kui seda üldse süüks saab nimetada — endale ise kaela tõmmanud.

Hoolimata meie arvulisest väiksusest oleme meie seesmiselt tugevad. Mis ka kunagi ei juhtuks, me ajame end jälle sirgu.

26 aastat tagasi me võitsime endale kätte vabaduse, meile ei tehtud mingit kingitust.

Vabadussõda näitas, et väikerahvas, kes on seesmiselt tugev, võib korda saata suuri tegusid. Seda tendis ka meie riigijuht Konstantin Päts, kes ütles otsustava sõna Vabadussõja algamiseks.

Viime meiegi oma mõtted täna hetkeks tema juure.

Meie maa on kasvatanud meile kibuvitsu ja ohakaid, kuid see on meie oma maa. Me ei ole seda kellelegi ära lubanud.

Me oleme väikerahvas, kuid me kaitseme oma maad idast peale tungiva vaenlase vastu.

Me ei paindu kunagi selle vaenlase ikke alla. Meie võidame! — Kõigevägevamalt palume õnnistust oma paljukannatanud isamaale!

Järgnevalt esitas deklamatsioone H. Laur, millele järgnes Jaan Lattiku kõne:

„Minul on siin saalis üks kuulaja, kelle pärast olen siia täna kõnelema tulnud,“ ütles J. Lattik. „See kuulaja on eestluse põhjamaine, kuid soe ning tuksuv süda.

Nüüd on südamete negi Kõik, mis seni oli külm ja kivine, hakkab nüüd elama.

Ühki sõdurit ei proovita paraadil, vaid lahingus. Ükski rahvas ei saa oma tõelist väärtust näidata enne, kui võitluses oma olemasolu, oma vabaduse eest.

Ükskõik, mida ajaratas meile teele takistuseks ka ei veeretaks — jää vabaks elu otsani, eestlase süda!

Meile on heidetud ette külmust ja kalkust. Aga see on soome tõu omapära, et igaühe jaoks ei ole redelit meie südameisse.

Igaüks, kes tahab meile lähedale pääseda, peab hindama meie tööd, meie tahet, meie jõudu.

Eestlast armastada tähendab eestlast austada, eestlasest lugu pidada, tema tööd hinnata.

Meid tuleb kohelda otsekoheselt, siis oleme sõpradele sõbraks ja vaenlasele ausaks vastaseks.

Valelikku sõprust ja „vabadust“ meie vihkame,

vihkame selle „vabaduse“ toojaid ja astume neile vastu üksmeelselt relvaga käes, et meie rahvuslipp võiks ikka julgelt lehvida kodumaa tuules.

Ei ole meil suurimat soovi kui et Jumal pühitseks meid Eesti lipu hoidjaiks ja kaitsjaiks!“

Õhtu jooksul esinesid veel Martin Taras soololauludega, Carmen Prii-Berendsen esitas viiulipalu, Meeta Luts deklameeris ja Eesti Laulumehed esitasid reo eesti laule. Kõik esitatud palad võeti vastu soojade kiiduavaldustega. Esinejad pidid andma lisapalu.

Õhtu lõppsõna ütles Eesti Kutsekogude presidendi asetäitja Vold. Pihlak, mille järele kõik koosolijad laulsid Eesti hümni.

Töötajad jälgivad Eesti Omavalitsuse juhi kõnet suurel käitiskoosolekul

Eesti relvajõu uuesti ülesehitamine oli rahvuslik vajadus

Meil on kodumaa kaitseks praegu hulgaliselt hästi välja õpetatud mehi. Mis on tähtsam: õigusteoreetilised arutlused või rahva endakaitse hädalised vajadused?

Dr. Mäe kõne suurel käitiskoosolekul

Täna pühitseme 26-ndat Vabaduspäeva. Me pühitseme seda päris erakordsetes oludes. 26 aasta eest pidime alustama Vabadussõda bolševismi vastu ja jõudsime 2-aastase raske sõja järele endale vabaduse ja riikliku iseseisvuse kätte võita. Tol korral ei olnud ühtki riiki meile liitlaseks ja me pidime kogu sõja raskust üksinda kandes võitlema ja võitsime. Täna seisame teist korda vabadusvõitluse ees, mida me peame koos Saksa sõjaväega oma kodumaa piiril.

Meie suur jõupingutus endakaitseks. Töölised ja mobilisatsioon

Meie kodumaa ja rahvas seisavad täna oma ajaloo tõsiseima silmapilgu ees. Vaenlane seisab jälle meie kodumaa väravail ja on mitmeti juba meie piiridest sisse tunginud. Meie seisame vajaduse ees kõigi oma rahvuslike jõududega end kaitsta.

Sellest olukorra tõsidusest välja minnes kuulutasin ma 3 nädala eest välja eesti rahva üldmobilisatsiooni. Ma määrasin 20 aastakäiku mobilisatsiooniks sõjaväkke ja 22 aastakäiku mobilisatsiooniks omakaitsesse. Kokku seni mobiliseeritud 2 aastakäiguga on seega eesti rahvast mobiliseeritud 44 aastakäiku. See on suurim jõupingutus, mis üks rahvas enda kaitseks teeb. Ma rõõmustan konstateerida võides, et minu mobilisatsioonikäsk üldist olukorrast arusaamist leidis ja selles küsimuses ka endised poliitikamehed ja riigimehed end minuga solidaarseks kuulutasid. See on vaid tõendiks, kui õige see samm oli ja kui õigesti meie rahva poolt suurimat hädaohtu on mõistetud.

Loomulik on, et väeosad sõdida ei saa, kui neile ei valmistata kõike, mis on vajalik sõjapidamiseks. Sellepärast pidime jätma mobilisatsiooni alt välja kõik tööstused, mis on sõjaliselt tähtsad, kuigi ma teadlik olen, et just tööliskond, vaatamata raskele tööle ja raskele majanduslikule olukorrale, on kõige enam oma isamaalist meelt ja rahvuslikku kohusetunnet tõestanud. Mobilisatsiooni alguses ma tunnustasin avalikus raadiosõnavõtus eesti tööliste eeskujulikku isamaalist hoiakut ja täna, meie saatuslikema Vabaduspäeva puhul, pidasin oma kohuseks olla meie parimate patriootide — eesti tööliste — keskel, kelle südamed on meie väeosade juures ja kelle käed valmistavad meie sõdureile vajalikku varustust. Eesti töölised ja eesti sõdurid — need on eesti rahva tugevaimad alustoed ja nemad ehitavad eesti rahvale tulevikku. Riigimehe kohuseks on ettenägelik olla ja mõjutamatult ning kavakindlalt kõike seda teha, mis rahva hüvanguks tarvis on.

Miks Eesti leegion oli vajalik?

Ma olen praegu eesti rahva kõrgeim ametikandja ja minu kohus oli kõiki rahvuslikke jõude tulevatele katsumistele ja raskustele ette valmistada. Kõigi muude ülesannete seas oli minu tähtsaimaks kohuseks hoolitseda eesti rahva kaitsejõu uuesti ülesehitamise eest. Paljudel oli tol ajal arusaamatu, miks ma nii väga Eesti leegioni asutamist taotlesin. Kindralkomissar, kes meie kodumaa küsimustes on oma suurt ettenägelikkust tõendanud, toetas seda taotlust ja tema püüetel läks korda Saksa riigi juhilt Eesti leegioni asutamiseks käsku saada. Teil on kindlasti meeles, et leegioni mõte tol korral kuigi populaarne ei olnud. Leegioni vastu tehti palju propagandat ja avalikkusel oli vähe huvi leegioni vastu. Eriti puudus igasugune arusaamine sellest, et leegion kodumaalt kaugel väljaõppe sai. Oma rõõmuks võin ma ütelda, et tuhanded eesti mehed on tõendanud suurt poliitilist ettenägelikkust vabatahtlikult leegioni astumisega. Oma külaskäikudel leegioni väljaõppelaagris võisin ma kindlaks teha, et Eesti leegioni mehed on poliitiliselt küpsed inimesed, kes meie rahva saatuse küsimusi õigesti mõistavad ja poliitilistes küsimustes hoopis teisiti otsustavad kui mõnedki nende rahvuskaaslastest. Eesti leegioni mehed ei lasknud end mõjutada ühe-päeva-arvamustest ja võisid kaugel kodumaast segamatult anduda ettevalmistumisele tulevaste ülesannete jaoks. Nüüd on need mehed kodumaal ja moodustavad esimese hästi väljaõpetatud ja hästi relvastatud Eesti diviisi. Üks osa neist omab 1½-aastase sõjaväelise väljaõppe, väljaõppe, mida isegi rahuaegadel saab pidada kõige eeskujulikumaks. Muidugi polnud see neile kerge, aga leegioni mehed teadsid, mispärast on see tarvilik, ja kandsid hea meelega kõiki raskusi selleks, et nüüd parimate sõduritena oma kodumaa piiril seista.

Organiseerides meie kaitseks relvajõudu — täitsin ja täidan oma kohust

Kui möödunud aastal Saksa riigi võimud meie palvel mulle volituse andsid mobilisatsiooni teostamiseks, mobiliseerisin ma meie noorima aastakäigu, sest see ei olnud sõjapidamiseks veel üldse ette valmistatud. Ei ole kellelegi saladus, kui palju minul tol korral vaenlasi oli selle mobilisatsiooni pärast. Minule heideti ette, et mul puudub igasugune riigiõiguslik ja rahvusvaheline õigus mobilisatsiooni läbiviimiseks ja et ma tegelikult niiviisi eesti mehi võõrsile küüditan. Ma pean ütlema, et tol ajal just meie noorsugu minu muredest õigesti aru sai ja eeskujulikult ja täielikult mobilisatsiooniks ilmus ning selle tagajärjel sai võimalikuks, et meil on tänapäeval mitu tuhat noort väljaõpetatud sõdurit diviisi tagavaraks. Ma loobusin täiesti riigiõiguslike ja rahvusvahelise õiguse küsimuste kaalutlemisest ning võtsin arvesse ainult meie rahvuslikke vajadusi. Rahvuslik vajadus käskis aga minul selle eest hoolt kanda, et õigeks silmapilguks oleks küllaldasel arvul väljaõpetatud sõdureid. Ja see on ka teostatud.

Nüüd seisan ma avalikkuse ees ja küsin: Kas oleks see õigem olnud kui ma selleks, et õiguslikke küsimusi mitte riivata, oleksin loobunud Eesti leegioni taotlemisest ja mobilisatsiooni läbiviimisest, või oli see õige, et ma mõjutamatult oma veendumuse järgi käisin, mistõttu me täna tõsisaja ees seisame, et meie rahval on tugev ja hästi väljaõpetatud väeosa võitlustahtelistest eestlastest. (Kiidnavaldused). Te näete sellest, et ma ainult oma kohust eesti rahva vastu täitsin ja ma teatan siin avalikult, et ma seda kohust ka edasi kõigist arvamustest mõjutamatult täidan ja end ainult eesti rahva huvidest juhtida lasen.

Praegu seisab meie rahvas võitluses oma olemasolu eest. See ei ole mitte aeg arvustuste ja vaidluste jaoks, vaid ainult aeg käskude andmiseks. Ma olen veendunud, et kogu eesti rahvas meie raskeimal ajaloolisel silmapilgul koondub Eesti Omavalitsuse ümber ja usalduslikult kõiki neid käske täidab, mida Eesti Omavalitsus rahva saatuse huvides andma peab. Minu kohus ei ole mitte rahvale püüda meeldida, vaid seda ütelda, mida ütlema peab, ja seda nõuda, mida nõudma peab. Ma pean ka noomima, kus tarvis on.

Bolševikkude roim Eesti riigipea K. Pätsi kallal

Meie seisame oma ajaloo tõsiseimal silmapilgul. Seda ütles ka viimane peaminister prof. Uluots. See silmapilk nõuab, et nüüd terve meie rahvas kogu oma rahvusliku jõu kaitsesõjaks suunama peab. Ainult nii võime ähvardavast hädaohust pääseda. Kolme aasta eest oli meie rahval kannatusterohke terroriaasta bolševike võimutsemise all läbi teha. Tolle aja haavad ei ole tänapäevgi veel paranenud.

Alles eile tuletasime meele meie riigimehe ja riigipea Pätsi 70-ndat sünnipäeva. Tegime sel puhul kindlaks, et Nõukogude Vene on mitte ainult ligemale 100 000 meie rahvuskaaslast ära küüditanud või tapnud, millest maailma avalikkus õige vähe on välja teinud, sest et seal bolševistlikku hädaohtu vist keegi enne ei mõista ega tunne, kui ta mitte ise selles samas hädaohus ei seisa, vaid on veel kohutavamat toimunud. Tõsiasi on, et riigipresident Päts bolševistliku võimu läbi kõrvaldati ja Nõukogude Venesse küüditati. Nii on tegelikult ühe iseseisva riigi riigipea Nõukogude Venesse küüditatud. Me ei ole aga mitte kuulnud, et ükski neist riikidest, kes kinnitasid, et nad on meie sõbrad või liitlased, selle tõsiasja vastu oleksid sammusid ette võtnud, kuigi nende endi poolt terve rida pagulasvalitsusi ja pagulasriigipäid üleval peetakse. Meie juhul ei ole tegemist pagulasvalitsuse või pagulasriigipeaga vaid iseseisva riigi riigipeaga, kes Nõukogude Vene okupatsioonivõimude poolt on ära küüditatud ja kellest puuduvad igasugused teated. See toimus keset 20-ndat sajandit ja Euroopas ühe riigi poolt, keda vaenlasriikide poolt liitlasena väga kiidetakse.

Edasi dr. Mäe näitab, kuidas rahva suhtumine mobilisatsiooni on olnud sisuliselt rahvahääletuseks teoga. Kutsealuste kõrval on tulnud palju vabatahtlikke ja mehi on kogunenud kodumaa kaitseks 150% sellest arvust, mida teati oodata. Kõneleja jätkab:

„Ma rõõmustan meie Vabaduspäeval seda üksmeelset eesti rahva vastust maailma avalikkuse ees teatavaks teha. Kogu maailm teadku, et eesti rahvas ei ole kunagi Nõukogude Vene külge kuulunud ega taha ka kuuluda, vaid peab kõigi oma rahvuslike jõududega sõda Nõukogude Vene vastu nii kaua kuni eesti rahva vabadus on kindlustatud. Ja seda võitlust ei pea mitte ainult meie üksinda, vaid meie kõrval seisab saksa rahvas, kes kogu Euroopa eesvõitlejana bolševismi vastu võitleb.

Jumal on meie kodumaad ja meie rahvast kogu ajaloo vältel kaitsnud ja õnnistanud. Jumal on seda teinud sellepärast, et meie oleme alati oma kohust mehiselt täitnud. Nüüd on eesti rahvas jälle mehiselt relvaga võitlusse astumas ja alustab oma vabadusvõitlust oma kodumaa piiril.“

Uus raske rünnak Londonile

Idarindel vältavad ägedad tõrjelahingud. Narva lõigus elavnes võitlustegevus. Saksa õhukaitse uus suur edu

Führeri peakorterist, 24. veebruaril. Sõjajõudude ülemjuhatus teatab:

Krivoi Rogi ruumis oli võitlustegevus väiksem kui eelmistel päevadel, mitu enamlaste pealetungi löödi tagasi. Meie rünnak lääne pool Zvenigorodkat võitis pinda juure.

Ida pool Žaškovit nurjusid ka eile erilise kangekaelsusega teostatud enamlaste rünnakud, kusjuures hävitati hulk vaenlase tanke.

Zaslavi juures ja piirkonnas lõuna pool Pripeti soid arenevad meiepoolsed rünnakud edukalt.

Lõuna pool Berezinat, põhja pool Rogatševi, samuti kagu pool Vitebskit vältavad tõrjevõitlused raugematu ägedusega. Meie väed ajasid nurja kõik vaenlase läbimurrukatsed, riivistasid kohalikud sissemurrud või puhastasid need ja tekitasid vaenlasele suuri kaotusi inimeste ja materjalide poolest.

Ilmjärve ja Peipsi vahel nurjusid enamlaste katsed mõlemal pool Dno'd ja lääne pool Pihkva—Luuga raudteed meie taandumisliikumisist läbi lüüa.

Narva ruumis elavnes võitlustegevus uuesti. Meiepoolne rünnak ühe eelmise päeva sissemurru kõrvaldamiseks tegi edusamme, hoolimata vaenlase tugevaist vasturünnakuist.

Itaalias parandati löökrühmade tegevusega Nettuno sillapea mõnes rindelõigus meie seisukohti.

Lõuna pool Apriliat ümberpiiratud vaenlase jõud suruti kokku kitsale alale, hoolimata vastase visast vastupanust, kusjuures võeti üle 400 vangi. Mitu vaenlase kergendusrünnakut, mida toetas tugev kahurite ja laevasuurtükkide tuli, varises kokku meie tõrjetules.

Kaugelaskepatareid tulistasid vaenlase väljalaadimisi Nettuno ruumis tugeva mõjuga ja sundisid mitu prahilaeva tagasi pöörama.

Lõunarindel nurjusid vaenlase rünnakud kirde pool Castelfortet. Vastase katsed üle Gari tulla aeti nurja.

Teistelt rinnetelt ei teatata erilistest võitlustest.

Eile keskpäeval lendas Põhja-Ameerika pommituslennukite üksus jahilennukite tugeva kaitse all Lõuna-Saksa piirkonnadesse. Meie õhukaitsejõud, mis kiiresti tegevusse astusid, takistasid vaenlasel teostamast koondatud rünnakut, mida ta oli kavatsenud. Õhuvõitlustes ja õhutõrjesuurtükiväe poolt tulistati alla 45 vaenlase lennukit, neist 42 pommituslennukit. Seega kaotas vaenlane peagu poole tegevusse rakendatud pommituslennukite arvust.

Möödunud ööl heitsid mõned vaenlase häirimislennukid pomme Lääne-Saksa asulatele.

Rasked Saksa võitluslennukite üksused teostasid uue mõjuva suurrünnaku Londonile, mis põhjustas laialdasi tulikahjusid ja hävitusi mitmes Londoni linnaosas.

sid maavägesid ja ründasid päeval ja ööl vastu 24. veebruari vaenlase suurtükiväepositsioone ja tihedalt asustatud majutuspaiku. Hästitabavad pommideread tegid mitu suurtükki tulistamiskõlbmatuks ja tekitasid rünnatavais asulais kanakestvaid tulikahjusid.

Eesti vabatahtlike võitlusedu Narva lõigus

Berliin, 24. 2. (DNB) Idarinde põhjaosas osaliselt väga ägedad võitlused arenesid vaenlase katseist häirida meie taandumisliikumist rindeliibendamiseks, mis kestab juba mitu päeva. Kuna enamlased oma kalliks maksma läinud kr emusist lõigus põhja pool Ilmjärve teavad, et järeletung läbi raba- ja metsamaastiku loode pool Holmi oleks seotud raskete materjalikaotustega, siis toetusid nad suhteliselt heale teede- ja raudteevõrgule Ilmjärve ja Peipsi järve vahel ja surusid sellest ruumist lõuna suunas.

Pealöögid teostas vaenlane loodest ja põhjast Dnosse ja Pihkvasse kulgevate raudteeliinide piirkonnas. Mõlemal pool Dnod tõrjuti mitmes kohas kuni rügemendi tugevuses ründav vaenlane tagasi, kusjuures hävitati 12 tanki. Lääne pool Luga—Pihkva raudteeliini peatasid meie väed vaenlase rünnakud ja sulgesid vasturünnakul ühe ajutiselt tekkinud rindelünga. Samasuguselt arenesid ka võitlused Oudova—Pihkva raudtee ääres, kusjuures kohati

üle Peipsi jää ründavale vaenlasele tekitati eriti suuri kaotusi.

Kõik vaenlase rünnakud rilvrindele, mille kaitsel meie liikumine takistamatult jatkub, peatati või löödi tagasi.

Ka Narva ruumis muutus võitlustegevus ägedamaks. Hoolimata sügavast lumest alustasid meie väed ühe vanema vaenlase sissemurru likvideerimist tangitaolisel rünnakul ja võitsid pinda, kusjuures neil tuli tõrjuda tugevaid vaenlase vasturünnakuid.

Samuti saavutasid loode pool Narva relva-SS eesti vabatahtlike löögisalkade aktsioonid ettenähtud eesmärgid.

Lahingu- ja võitluslennukid toetasid maavägesid ...

London iga päev pommisajus

Stokholm, 24. 2. (DNB) Saksa õhujõud ründasid kolme päeva jooksul kolm korda Londonit. Nende Saksa rünnakute ägeduse tõttu on Inglise teadeteamet ikka suuremal määral sunnitud kõnelema raskeist rünnakuist. Nii teatas Londoni teadeteamet teisipäeva ennelõunal, et Saksa õhujõud teostasid „jälle raske rünnaku Londonile". Ründavad lennukid heitsid suurel arvul süüte- ja lõhkepomme. Päästemeeskonnad on veel tööl, et päästa rusude alla jäänuid. Veel rünnati üht linna Inglismaa lõunaosas.

Ka üks „Basler Nationalzeitungi" sõnum Londonist kirjeldab Saksa rünnakute raskust. Baseli ajaleht paneb sõnumile pealkirjaks „London uues pommisajus". Peamure näib praegu Londonis olevat korterite leidmine peavarjuta jäänud elanikele. Olgugi et Churchill on nimetanud liitlaste õhurünnakuid Saksamaale kogu sõjapilti valitsevaks elemendiks, on igale londonlasele Saksa õhurünnakute tõttu Briti pealinnale selgeks saanud, et liitlased ei oma mingit õhumonopoli.

„Ood punaarmeele"

Stokholm, 24. 2. (DNB) 23. veebruaril Nõukogude armee aastapäeva puhul korraldati kogu Inglismaal päevakohaseid koosolekuid Kremli võimumeeste auks ja ülistamiseks. Muu hulgas toimus Londonis Albert Hallis pidulik aktus, kus lauldi John Hasefieldi „Oodi Nõukogude armeele", mille on komponeerinud kuninga orkestrijuht sir Arnold Bax.

Madridi leht „Arriba" teatab, et samal ajal kui Inglismaal pühitseti punaarmee aastapäeva, tegi Kremli häälekandja „Voina i Babotšii klass" teravaid etteheiteid inglastele ja ameeriklastele sellepärast, et nendel ei olevat mingit tahtmist luua teist rinnet.

Poola „valitsus" Moskvas

Rahvusnõukogu alustas juba tegevust

Stokholm, 24. 2. (DNB) „Dagens Nyheter" avaldab ühe United Pressi teate Moskvast, milles öeldakse: „Ajakiri „Volna Polska" teatab, et Nõukogude liinide taga on Poola „rahvusnõukogu" tegevust juba alustanud. Sellest võib järeldada, et Poola rahvusliku valitsuse tüvi on juba Moskvas kujundatud. Ühes kirjutuses samas ajakirjas juhitakse tähelepanu vajadusele saavutada kompromiss Moskva ja Poola valitsuse vahel Londonis. Kirjutusele osutatakse seda rohkem tähtsust, kuna ta avaldati samaaegselt Churchilli kõnega alamkojas."

„Volna Polska" on Nõukogude poolakate häälekandja, keda Kremli poolt üleval peetakse ja enamlaste plaanide jaoks Poola suhtes valmis hoitakse. Kui see ajaleht kõneleb kompromissist Londoni ja Moskva vahel Poola küsimuses, siis tähendab see, et Poola pagulasvalitsus Londonis on lõplikult arvest kustutatud. See ei ole uudiseks, vaid ainult kinnituseks sellele, mida Teheranis välja kaubeldi.

Stokholmis 30 pommikraatrit

Stokholm, 24. 2. (DNB) Vastandina Nõukogude Liidu peakorteri dementile, et ükski Nõukogude lennuk ei olevat lennanud Stokholmi kohale, märgivad Stokholmi ajalehed, et leitud pommikillud on kahtlemata Nõukogude Liidu pommide omad.

Sõjaväe asjatundjad uurisid pommikildude põhjalikult, kusjuures avastati, et ühe allaheidetud pommi puhul oli tegemist nn. Molotovi korviga, milles on rohkel arvul väikemaid lõhkepomme. Rootsi sõjavägede staabi teatel selgus juurdlusel, et Nõukogude lennukid lendasid 5000 kuni 6000 meetri kõrguses üle Rootsi territooriumi. Pommituslennukite tee on täpselt kindlaks tehtud. Nad kõik eemaldusid ida ja kirde suunas. Stokholmi piirkonnas on seni ühtekokku 30 pommikraatrit ja lõhkemata pommi kindlaks tehtud.

„Svenska Dagbladet" kirjutab, et ei ole mingit kahtlust, et Nõukogude lendurid heitsid sihilikult pomme Rootsi territooriumile. Arvamine, nagu oleksid nad sunnitud just Stokholmi ja Strängnäsi kohal pomme alla heitma, ei pea paika. Puudulik orienteerumisvõime ei ole vabanduseks, kuna lennukid pöördusid jällegi itta tagasi.

„Dagsposten" esitab küsimuse selle enamlaste vaenulise sammu tõelise otstarve kohta ja arvab, et N. Liidu lennukite eesmärgiks oli andmeid koguda parima sisselennutee kohta Rootsi ja Rootsi õhutõrje tegevuse üle.

„Nya Dagligt Allehanda" kirjeldab vastukaja Rootsi avalikkuses ja ütleb: Mitte ainult Rootsi õhutõrjesuurtükiväe hämmastav passiivsus ei käinud elanikkonnale närvidele, vaid enneköike see, et Rootsi sõjavägi alles 2,5 tundi hiljem tegevusse astus. Seepärast tekib küsimus, kuidas on lood Rootsi kõrgemate staapide valmisolekuga.

„Aftontidningen" teatel kinnitas Rootsi sõjavägede staabi õhutõrjeosakonna ülem major Lemmel, et võõrad lennukid saatsid välja hulk punaseid ja roheliisi valgustuskuule, mis rahvusvaheliste lepete põhjal tähendavad hädasignaali. Rahvusvaheliste määruste põhjal ei tohi hädasignaale andvat lennukit tulistada.

„Aftonbladet" küsib, miks ei antud õhuhäiret, ja jatkab, et selle põhjusena nimetatud hädasignaalid ei võinud ometi Rootsi kaitset halvata. Tuleb ometi arvestada võimalusega, et neid signaale võib anda ka pettuseks.

Moskva on rahul Churchilliga

Stokholm, 24. 2. (DNB) Moskva ajakirjandus tõi „Aftontidningeni" teatel silmapaistval kohal ära Churchilli kõne. Seejuures tõsteti eriti esile Churchilli väljendusi Poola probleemi kohta ja tema väidet üksmeelest, mis valitsevat selles küsimuses Inglismaa ja Nõukogude Liidu vahel. Churchilli sõnu Jugoslaavia kohta vaadeldakse kui tõendit selle kohta, et Inglismaa on ära tunnud tõelise olukorra ja peab ainult Titot Jugoslaavia esindajaks.

Roosevelti veto

Genf, 24. 2. (DNB) Roosevelt kasutas kongressi poolt vastuvõetud maksuseaduse vastu oma vetoõigust. Vastuvõetud kujul näeb maksuseadus ette uusi maksusid 2,3 miljardi dollari ulatuses, kuna Roosevelt oli nõudnud 10,5 miljardit. President on seletanud, et kongressi poolt lubatud summa ei ole kaugeltki küllaldane

Roosevelti veto tekitas Washingtonis suurt meelepaha. Presidendile heidetakse ette, et ta peab hoolikalt läbikaalutud poliitilist sõda kongressi vastu.

Lühiteateid

— Nagu Reuter Ankarast teatab, paiskas torm teisipäeval ühe Briti kiirpaadi Türgi kalasadama Nodrumi lähedal Kap Husseini juures kaljurahnudele.

— Agramist teatatakse: Terrorirünnakul Agrami linnale purustasid anglo-ameeriklaste lennukid ühe frantsikaanide ja ühe dominiiklaste kloostri täiesti. Palju munki sai surma.

— Prantsusmaal Savojas tabati 12 kardetavat bandiiti ja anti Prantsuse sõjakohtu kätte. 8 meest nendest, kõik endise kommunistliku partei liikmed, mõisteti surma ja hukati.

— Kanada varustusminister teatas, et viimase kolme nädala kestel on talle Londonist avaldatud kolm korda tungivat palvet, et ta saadaks laevu, mida hädasti vajatavat operatsioonideks.

Viimseni truu kohusetäitmises oma kodumaa eest langes võitluses 10. 2. 1944 omakaitselane

rms. Lembit Tarum

Omakaitse direktor ja Omakaitse Peavalitsus, Omakaitse Viru Maleva ülem ja malev. Viru Maleva VII terr.-pataljoni ülem ja omakaitselased. Omakaitse 21. kompanii ülem, rühmaülemad ja meeskond.

Viimseni truu kohusetäitmises oma kodumaa eest langes võitluses 10. 2. 1944 omakaitselane

rms. Agu Vilumets

Omakaitse direktor ja Omakaitse Peavalitsus, Omakaitse Viru Maleva ülem ja malev. Viru Maleva VII terr.-pataljoni ülem ja omakaitselased. Omakaitse 21. kompanii ülem, rühmaülemad ja meeskond.

Ilusaimas nooruses kaugel kodumaast sulges silmad igavesele söduriunele meie kallis poeg ja armas vend ja ristipoeg

Erich Toome

* 20. 10. 1923 Lelles, † 16. 1. 1944

Mälestavad trööstimata valusas leinas

ema, isa, õde, tädi, vanaema ja ristiema.

Vaenlase vastu võideldes langes 23. 1. 1944. a. idarindel

SS-Frw. Al-der Deedin

Mälestavad

kaasvõitlejad pioneerid.

Isamaa eest langes kangelasena 15. 2. 1944. a. Eesti idapiiri kaitsel bolševismi vastu

kapten Al-der Nordmann

sünd. 21. 1. 1904

Mälestavad

Eesti Politsei Vahipataljoni ülem, ohvitserid, allohvitserid ja meeskond.

Isamaa iiu hoieldes, vaenlase vastu võideldes langes

Hillar Laupa

Teda mälestab sügavas leinas

Tallinna IX Gümnaasiumi IV lend

Õnnetu surma läbi lahkunud

Maria Lapin'i

* 21. II 1909, † 20. II 1944.

leinavad sügavas kurbuses isa, õde ja vend.

Revaler Zeitung'i talitus.

Matmine laupäeval, 26. II 1944, k. 12 Kaarli kirikus.

Maria Pekkeri

[illegible] leinamajast, Pääsküla, Oitse 20, 27. II 44 k. 10. Muldasängitamine Rahumäe Baptisti kalmistule k. 11.30.

Pika raske haiguse järele lahkus meilt minu armas abikaasa, meie vend ja onu

Roman Allik

* 8. jaan. 1889, † 23. veebr. 1944.

Mälestavad valusas leinas abikaasa, vennad perekondadega ja sugulased.

Perekond Hio.

Majaomanikud.

Kirstupanek 26. veebr. Diakonissihaigla kabelis, ärasaatmine sealtsamast 27. veebr. k. 8 Kaarli kirikusse ja sealt vanale Kaarli kalmistule.

Uinus jäävalt meie kallis ema ja vanaema

Miina Kuldma

(Kultman)

* 18. apr. 1861, † 23. veebr. 1944.

Vaikses leinas tütred, tütretütar, väimees, Erika ja omaksed.

Matmine laupäeval, 26. 2. 1944, kell 16 Rahumäel.

Igavesele unele suikunud head ja armast abikaasat ja isa

Mihhail Vood i

* 14. II 1884, † 20. II 1944

Mälestavad sügavas leinas abikaasa, pisipojukene, kaugelviibivad pojad ja tütar.

Matmine 27. veebr. 1944 kell 14 Aleks. Nevski kalmistu kirikus.

Igavesele unele suikunud head ja armast venda ja onu

Tõnu Tõnu poeg Espe't

* 17. juunil 1888, † 21. veebr. 1944,

leinavad vend ja õde perekondadega, venna abikaasa poegadega ja teadmatuses viibiv vennapoeg ja sugulased.

Matmine 27 veebr 1944. a. Juuru kalmistul.

Pikast elust väsinult lahkus siit maailmast minu unustamata abikaasa, meie armas ema, vanaema ja vanavanaema

Marie Juhani t. Israel

(sünd. Kielberg)

* 13. I 1863, † 21. II 1944.

Leinavad abikaasa, lapsed, lapselapsed ja lapselapselapsed.

Matmine 27. II 1944 Hageri koguduse kalmistule.

Surma läbi lahkunud armast emakest, vanaema, vanavanaema, ämma

Helene Andersoni

sünd. Tols

* 13. 12. 1863, † 22. 2. 1944

mälestavad leinas

tütred ja omaksed.

Kirstupanek 25. 2. 1944, k. 17 Hiiul, Maleva 33. Matmine 26. 2. 1944 kell 13 Hiiu Rahu kalmistul.

Pikast elust väsinult lahkus siit maailmast minu armas ema

Emilie Bušo

sünd. 8. 1. 1944 a. Vilnos

Mälestab trööstimata kurbuses

tütar Toeny.

Pikaldase, raske haiguse järele lahkus jäävasse kodusse meile kõigile hea ja armas

Miina Kuuskmann

(n. Kuuskmann)

* 19. 12. 1862, † 21. 2. 1944

Sügavas leinas

abikaasa, tütar, pojad, teadmatuses viibiv minia ja lapselapsed.

Matmine 27. 2. 44. a. k. 14 Jõelähtme kirikus.

Taevaisa tahtel kutsuti meie väike armas

Ülo Heljand

* 5. 3. 1943, † 21. 2. 1944

Mälestavad valusas leinas vanemad, vanaema, õde ja vend. tädi Armilde, perek. Toomingas.

Matmine 27. 2. Raplas.

Lühikese haiguse järele uinus meie armas emake ja tütar

Alis Suster

* 14. 12. 1909, † 21. 2. 1944

Leinavad

lapsed, ema ja kaugelviibiv mees, vend, õde perek., ristipoeg ja Tähe perekond.

Matmine 27. 2. 1944 k. 13 Kaarli kirikus, sealt Metsa kalmistule.

Igavesele unele suikunud armast abikaasat ja ülihead emakest ja vanaemakest

Marie Martens'i

(sünd. Kristel)

* 10. 3. 1879, † 21. 2. 1944

mälestavad vaikses leinas abikaasa, pojad perekondadega, õed-vennad perekondadega, sugulased ja majaelanikud.

Elu ilusaimas nooruses lahkus meie kallis tütar

Maie Malvila Jõesoo

* 15. 1. 1942, † 31. 1. 1944

Valusas leinas

isa, ema, õde, vennad, ristiisa Johannes, ristiemad, Malviine ja Leida, vanaemad, vanaisad, tädi Hilda, kaugelviibivad onud, omaksed ja sugulased.

Adolf Freimann

† 21. veebr. s. a. Pärnus.

Vaikses leinas

lesk ja lapsed.

Matmine kolmap., 23. veebr. s. a., k. 15.30 Pärnu ap.-õigeusu kalmistule.

Lühikese raske haiguse järele suikus igavesele unele minu armas abikaasa ja hea isa

Aleksander Uibo

* 5. 6. 1903, † 22. 2. 1944

Valusas leinas

naine tütrekesega ja omaksed.

Pika ja raske haiguse järele lahkunud kohusetruud teenistujat

valvur Anette Liivi's

mälestavad

Tallinna Vangimaja ülem, ametnikud ja kaasteenijad.

Ametlikke teated

TEADAANNE

[illegible]

KOHTUTEATED

Tallinna ringkonnakohus tsiviilosakond kuulutab TKS § 1944 põhjal, et kohtumäärusega 18. jaan. 1944. a. tunnistati Johannes-Edhard Lind, sünd. 20. veebr. 1906. a., teadmata äraolijaks ja määrati tema varale hoolekanne alese seada. Tallinnas, 22. veebr. 1944. a. [illegible]. Tsiviilosakonna esimees: (allkiri) Abisekretär: (allkiri).

Tallinna ringkonnakohus tsiviilosakond kuulutab TKS § 1944 põhjal, et kohtumäärusega 17. jaan. 1944. a. tunnistati Georgy Hertholomäus, sünd. 28. juunil 1904. a., teadmata äraolijaks ja määrati tema varale hoolekanne alese seada. Tallinnas, 21. veebr. 1944. a., [illegible]. Tsiviilosakonna esimees: (allkiri) Abisekretär: (allkiri).

[illegible]

rati Selme-Helene Uuemõis'a, n-na Proo- ... [illegible] ... äraolemise tõttu tema varandusele alese seada hoolekanne. Tallinnas, 21. veebr. 1944. a. [illegible]. Tsiviilosakonna esimees: (allkiri). Abisekretär: (allkiri).

Tallinna ringkonnakohus tsiviilosakond kuulutab TKS § 1944 põhjal, et kohtumäärusega 20. detsembrist 1943 a. tunnistati Vassili Lomtev-Teugrov, sünd. 18 jaan. 1918. a., teadmata äraolijaks ja määrati tema varale hoolekanne alese seada. Tallinnas, 21 veebr. 1944. a. [illegible]. Tsiviilosakonna esimees: (allkiri). Abisekretär: (allkiri).

Tallinna ringkonnakohus tsiviilosakond kuulutab TKS § 1944 põhjal, et kohtumäärusega 17. jaan. 1944. a. tunnistati Helma Koppel, sünd. 17. juunil 1914. a., teadmata äraolijaks ja määrati tema varale hoolekanne alese seada. Tallinnas, 21. veebr. 1944. a. [illegible]. Tsiviilosakonna esimees: (allkiri). Abisekretär: (allkiri).

[illegible]

KES TEAB

Narva põgenikud, kas keegi teab midagi Marie Sander'ist, elas Narvas, Paemurru tn. 7—5, ja Ivaskist, elas Oru tn. 87 Teat. Tallinn, Lennuki 36—4, H. Sander.

Pauline Rehemaad Narvast (Suur-Kreenholmi ps. 59) otsib tütar. Nõmme, Rinnalaste kodu, Mai Lehis, tel. 520-04.

Albert ja Eduard Aland'ist, Jüri, Juuli, Irene, Verner Virve, Jüri ja Eha. Reinpiitest kes teab midagi? Evakueeritud N.-Jõesuust ja Kulgult. E. Aland'ile, Järva-Jaani, Jaani tn. 8.

Narvast Eva Kuuristud, otsin oma vennanaist ja poega Tamara Koitsaart ja poega Aarnet. Elas Väike-Aguli 5—3. Pal. teat. Volta 26—3, Tetlonv.

Otsin oma õde Salme Leppik'ut, kes on tulnud Eestisse Jastrebinost Venemaalt). Tapa, Kabala tn. 4—3, L. Sarnik

Aliine Petser'it, evakueerunud Narvast, otsib abikaasa. Asun Tapal Linnavalitsuse juures autojuhina. A. Tartel.

Perek. Reppori Narvas elanud enne evakueerimist), otsib õetütar Irlanda Randmäe, Keila, Kuumna as.

Liisa Sommerit (sõjapõgenik Narvast) otsib poeg A. Talvik. Fählmanni 13—11.

Pauline Kuusikut otsib tütar. Elas Narvas, Kreenholm 6—2. Vähimagi teate eest olen südamest tänulik. Ema oli haige ja vajab abi. Lukine Kruuspan. Kapu p.-ag., pk. 14, Rakke.

Otsin oma ema Karoline Udrit'it Narvast, Jõesuu 36. Teat A Põdra, Tellis-kivi 48—7, Tallinn.

Alide Tildo saatusest (evak. Narvast, Jaanilinnast), palun teat. Vesivärava tn. 28—11 või tel. 309-77. Tamvelius.

Otsime oma vanemaid, kes elasid Narvas Paemurrus 6 t nr. 6, Liisa ja Gustav Õun'a ja õde Linda Raag'i ning õemeest J. Raagi Nõmme, Koldu 4—2. v. Liivalaia 59—1, Tomson.

Mart Teska Alutaguse v. Arumäe k., palun teatage oma praegune asukoht. Tallinn, Tööstuse 29—21, A. Loddes.

Otsin oma vanemaid **Maria ja Kusta v. Heuvel'it** Narvast, II Uusküla 10—1. Teat. Tallinn, Vabriku 17-b—9. O. Rüüt.

Narva põgenikud! Kes teab midagi Joh. ja Adele Munak'utest, kes elasid Siivertsis, Mätta tn. 3, pal. teat. Tallinna, Sõja tn. 29—21. I. Tamme.

Otsin oma poega **Ivan Vassili p. Naud** (elab Eestis). Anton Ivani p. Nau, aadress: Väljataguse, Undla v., Kuulberg, Kadrina.

Oma ema Heiene Raasiku ja õdede kohta palun teateid (evakueeriti Narvast). Sõja tn. 36—13. Tallinn. Alma Plistkin.

Järta ja Milvi Lindmäe'st (evakueeritud Narvast) teat. H. Põldverile, S.-Laagri 8—7 Tallinn või L. Põldverile Lilleoru p.-l. Kolga.

Narvalased! Kes teist teab Karl Lettermo, Rosalie Lettermo, Albert Laari ja Elisabet Laari elukohast või on neid näinud? Nim. isikud on kadunuks jäänud Narva elanike evakueerimisel. Iga viimse kui teate eest olen tänulik. Teated saata: Järva-Jaani, Kuksema piiritusevabrik, Alma ja Helle Villup.

Jakob Kägu Volosovo rajoonist otsib oma venda Aleksander Kägu, Lehtse v. Rägavere ag., Järvamaal.

Otsin oma vanemaid **Mart ja Mai Valt'i** (sõjapõgenikke Narvast 8. Roheline 13). Teat. Raua 40—3, Tallinn, Ida Lage.

Otsin oma naist **Kasak'it** ja tütart Virve't (Narvast evakueerunud). Teat. Kaitsepataljon W-31. Lüganuse. R. Kasak.

Evakueeritud Narvast! Kas keegi teab Miina Lilleorg'i ja Mai Reiss'i asukohta? Teat. K. Kingsep'ile, Palmse p.-ag.

Otsin oma vanemaid **Osip ja Pauline Millis'id**, (evakueerunud Tõrvalast). Teat. tütrele Helene Millile Tallinnas, Suurtüki 23-a—8.

Elmar Prontsus'e abik. **Salme (Lõhker)** Narvast, Kulgult, teat. Kasarmu 6—18, Tall. M. Kelder.

TÖÖOTSIMISED

Õmblustööd otsin, ka kodus käies või lapse juure. Slt. 10/11759.

II liigi autojuht 10-a. praktikaga otsib kohta sõidu- või veomasinale. Slt. 19/11419.

Raamatupidajaks või masinakirjutajaks otsib kohta preili. Tunneb igasugust kontoritööd. Slt. 30/11730.

Härrad rätsepad väljaspool Tallinna! Kes teist annaks ajutiselt tööd väikese lapsega abilisele. Teen ka iseseisvalt pükse ja veste. Slt. 1/1161.

Ablaidaikuks aiandusalale, maale otsib kohta aiandkooli lõpetanud 21-a. tütarlaps. Teat. Mai Lao, Uuemõisa p.-ag. pk. 15 Saaremaa.

TÖÖPAKKUMISED

Mees ja naistööjõudu vajatakse suuremasse tallu. Omaette korter. Läbi rääkida: Tallinn, Sõja 5—3 või Juuru vald, Eero talu, Alla k.

Ablaaditööliseid [illegible] ja [illegible] vajab kohe Ilispere [illegible] raudteejaama juures Harjumaal. Teat. saab Kiisperest, tel. Riisipere 1.

KORTERIOTSIMISED

Korterit soovin Vasalemma v. Sauele. Teat. kuni 1. märtsini slt. 39/11739 v. V.-Ameerika 45—4.

Korterit või omaette tuba köögi kasut. võimalusega soovib ametnik. Oma külte. Slt. 37/11367.

Korterit soovin üürida Kohila või Rapla alevisse või väikese elamu maale. Slt. 25/11725.

Väike tuba kellel on ära anda Haapsalus suveks kahele vanem. naisterahvale? Tall. Koidu 116—11. Reinvald.

1 tuba vähese köögi kasut. soovin ajutiselt Nõmmele. Slt. 25/11625 või Pälkese 14—6, Tallinn.

KORTERIPAKKUMISED

2 tuba, köök ära anda Kadriorus. Slt. 20/11720.

Korter üürile anda Kloogal, talvemajas, jaamast kolm km. Läbi rääkida Kaasani tn. 7—9 k. 9—15.

KADUNUD

Palun seda isikut, kes võttis portfelli pühapäeva õhtul restoran „Pelgulinnast", seesolevad paberid toimetada sama restorani teenijate kätte või Vilmsi tn. 14—6 või leiubüroosse. Omandamise eest hoiatan. Isik on tuntud restorani teenijatele.

N.-nikkelkäekell kaot. 17. skp. „3 Hanseatenist" kuni Kadriorunì. Teat. „3 Hanseateni" garderoobi.

Suur hall isane hundikoer, nimega „Poiss", kadunud. Vaevatasu eest teat. S.-Tartu mnt. nr. 37, toiduainete kpl. III pol.-jsk. kõrval. Kinnipidamise eest hoiatatakse.

Prillid kaot. Koplis Leidjale hea tasu. Teat. slt. 17/11557.

Hall käekott ühes rahakoti ja dokumentidega kaot. tulles Sautsi poolt Lehmja külasse. Leidjat palun raha endale jätta, käekott ühes dokumentidega ära saata või teat. Lehmja küla, Mats. t., V. Lant.

2 meetrit halli riiet kaot. 18. veebr. õhtul Balti jaama, Kevade ja Koidu tn. ümbrusesse. Riie on ostuloaga saadud ja vaese teenija omandus. Hea tasu eest tuua või teat. S.-Ameerika 30—10 või Balti jaama käsipakkide hoiuruumi.

Väike must koer kadunud Nõmmel. Nõmme, Põhja tn. 4—1. Kinnipidamise eest hoiatan.

Postpakk, milline sisaldas ERÜ 4. klassi loterii I klassi pileteid läks kaduma Tallinna postkontorist. Nimetatud pakk leiti 19. 2. 44. a. lahti lõhutuna trammi lõpp-peatuse juurest Kadriorus. Pal. lahkesti neid isikuid, kes nimetatud pakist välja kukkunud piletiraamatuid leidsid, saata piletiraamatud ERÜ loteriide osakonda Ala tn. 12 või teat. tel. 464-18. ERÜ Loteriide juht kt.

Sinine käekott kaot. 19. skp. vastu 20. teel Lutheri vabrikust Tõnismäele. Pal. ese hea vaevatasu eest tuua S.-Patarei 18—4, Tallinn või teat. tel. 445-64. Püllmann.

Sinine villane tekk kaotatud 22. veebr. õhtul Velzenbergi tn. (trammijaama ligidal) väikeste lastega pommitamise eest varjule minnes. Teat. tel. 302-31 või Vesivärava 30—9. Vaeva tasun.

Nahkrahatasku, prunn, põimitud äärtega, kaotatud pühap., 20. skp., Rahumäe jaama esisele pingile või rongi. Kõigi tarvilike dokumentidega ja toidutšekkidega Elfriede Vilo nimele. Palun seesolev. dokumendid, emadekaart nr. 014352 ning pildid tagastada Tallinna 5. pol.-jsk. või Kivimäe Põllu tn. 122—1.

Kõrge vaevatasu sellele, kes teatab mulle minu 1943. a. detsembris Tallinnas kadumaläinud jahikoera asukoha. Rass: gordon-setter, värv must, käpad allpool punased, pikakarvaline, väga pikkade kõrvadega. M. Daulat, Deutscher Grenzschutz, Koguva-Muhu.

Daami kollases karusmantlis, valges mütsis (sõitis 19. skp. k. 12 viimases vagunis, Tall.-Sadamast väljuval kiirrongil), kes mürkasite Tele vastas püstiseisva tuletõrjuja pakki, kes Lelles maha läks?

Ostuoraamat ja toidukaartid kadunud 17. 2. „Rahva Raamatust" Karja tn. trammipeatuseni. Palun tagastada raamatus leiduval aadressil.

Kohver viiulite ja saabastega unustatud 18 skp. õhtul Nõmme rongile Kivimäelt tulles. Vaevatasu eest teat. Heeringa tn. 16-a—4. L. Kontile.

Rahakott kadunud Tall. postkontoris. Tasu eest tuua Tolli 3, alum. kord.

Oravanahkne muhv kadunud 20. veebr. hommikul Herne tänavalt tulles üle Tugiveski Kaasani kiriku juure. Vaevatasu eest teat. Imanta 34—3, tel. 464-06.

Klaaspärlitest peenrahakott kaot. 20. skp. kino „Grand" ilus tasu eest tuua Paldiski mnt. 27 „Corona" ärisse.

Labakinnas, pruuni käe, valgesinisekirju, sõrmede osa vondertaind, kadunud. Teat. v. tuua vaevatasu eest Herneh 12—18.

MÜÜAKSE

M.-jalgratas (200 rmk.). Pikk 33—3, hoovimajas. E. Uduste.

Lapse raudvoodi (võrkudega, 30 rmk.), lapse plekkvann (20 rmk.), sportkelk (40 rmk.), kasest ümm. söögilaud kolme klapiga (40 rmk.) ja söögitoaarmatuur (20 rmk.). Soo 23—1 või tel. 434-37. A. Petlem.

Tahvelklaver (800 rmk.). Kesk-Ameerika 14—10, hoovimajas. Suurväli.

2 p. suuski (60 rmk. paar). Pälkese tn. 14—6, P. Kruusimägi.

Liha- ja nahakütlikud (à 25 rmk.). Pärnu mnt. 389, Pääsküla. N. Araka.

Kristallasju: karafin (70 rmk.), lillevaas (30 rmk.), kauss (40 rmk.). Näha Endla 19—9, Tallinn, k. 14—17. J. Koikam.

Lapsevanker (200 rmk.). Koidu 5—9. Lindmaa.

Raudahi (60 rmk.) kergesti köetav, keetmiseks kasutatav. Viru 12—5 hoovis, töötoas. J. Hansen.

N.-joppkasukas, lambanahkne, riidega, karakuli-krae, 600 rmk., villased vahekardinad (200 rmk.). Vana-Kalamaja 20—17. Laupa.

Kirjutusmasin (150 rmk.). A. Kiesberg, Pikk 52—2.

N.-käekell 300 rmk., m.-käekell 200 rmk., habemenuga 15 rmk. S.-Kompassi 27—9, I. Tänava.

Lapse sportvanker, 4 rattaga, 80 rmk. Näha 24. skp. kella 14—18 ja 25. skp. k. 10—18. Klaasingi 7—8. B. Männiko.

Kohvergrammofon f-a „His Master's Voice" ühes hulga plaatidega (350 rmk.). Kollane 9—2, k. 16—18, L. Sturm.

OSTETAKSE

Sportkäru vahet. lapsevankriga (ka mittemoodsaga). Slt. 33/11233.

2 politseikoera. Slt. 15/11495.

Tiibklaver või pianiino, pehme mööbel ja palm. Slt. 6/11706 või tel. 461-25.

Püksid nr. 48—49 hele, tume. Slt. 1/11701.

Küttepuid 2 rm. Slt. 17/11497.

Viildid 3-a. l. ostet. või vahet. n.-kalosside, s. kohvri, n.-nahkkinnaste või kleidi vastu. Lõuna 13-h—2. Vaikjärv.

N.-jalgratas. Slt. 18/11718.

Joonestuslaud. Slt. 19/11619 või Tehnika 21—11, tel. 524-83.

Kudumismasin 5. klass. Slt. 27/11767.

Pehme mööbli komplekt (diivan, tugitoolid, laud). Slt. 33/11633.

N.-tänavakingad nr. 39 ostan või vahetan n.-kevadmantli või n.-kingadega. V.-Karja 1—16 (hoovil).

Võrkraadio. Slt. 9/11649.

Vineersaage. Slt. 12/11652.

M.-kevadpalitu ja jopp kängurukraega. Slt. 33/11773.

Höövlipink, höövlid ja m. tisleritööriistu. Kopli tn. 56—1. Tel. 461-65.

Koorelahutaja. Saku p.-ag., pk. 25. E. Oppi.

Kostüümseelik, t.-hall (kiiresti). Slt. 11/11751.

Merevaigust kaelakee või käevõru ostan. Ülem-Luha 4—6. Tallinn.

Riietekapp, 3-e poolega. Slt. 17/11737.

Igasug. eestik. raamatuid ja ajalehe-jutulisasid. Slt. 19/11179.

Pulvet ja riietekapp. Slt. 11/11451.

N.-kasukas, väike kasv. Slt. 4/11584.

Pianiino. Slt. 20/11420.

Suurt hundi- või hoovikoera. V.-Ameerika 24—16, Eivi Veelaan.

Pianiino ja kristallist väiksem laearmatuuri. Slt. 34/11474.

Kristall-lillevaas jalaga, pokaalikujuline. Slt. 4/11504.

TUNNID

Matemaatikatunde soovib võtta algkooli 6. kl. õpil., soov. Nõmmel. Slt. 8/11498.

Felix Vebermani klaveritunnid. Kõnet. 10—12 ja 15—16. K. Pätsi 11-a—3 III kord

Ladina keele tunde soovin võtta. Slt. 22/11702.

Eesti keele tunde soovin võtta. Slt. Slt. 31/11431.

MITMESUGUST

Hr-a Vold. Vill'i, Kreenholmi Manufaktuuri peaisekurit, palutakse peatselt üles anda oma aadress. Ostlan Faser G. m. b. H. Tallinn, Pikk 68.

Tulekindel rahakast, toolid, söögilaud, õlleankur, vahet. küttepuude või briketi vastu, 3—4-a. lapse komplektülikond n.-kingade nr 38 vastu. Slt. 37/11537.

M.-talvpalitu ja taskukella vastu soovin võrkraadiot. Slt. 36/11536.

Trikoopõmblusmasinat soovin, vastu annan sik-sak- või kattemasina. Teat tel. 437-21 või slt. 38/11478.

Daami, kellele vanake Vorobjova andis Narvas Peetri platsil aumadani, pal. teat. endast. Daam on tuntud. Tallinn, Lõhtjala 4-b, V. Voborjova.

Talu rentida inventariga või ilma. Kuni 15. märtsini slt. [illegible]

Pianiino (Dathke) vahet. kabinet-tiibklaveri vastu. Slt. 32/11872.

Pehme mööbel ja kabinetiraadio el.-grammofoniga vahet. kotik- või karakullkasuka vastu. Slt. 24/11464.

Punarebane vahet. n.-tänavakingade nr. 38 vastu. Slt. 1/11707.

Tanksaapad nr. 45—46, vahet. n.-kingade nr. 37 (k. k.) vastu või tanksaabaste nr. 38 vastu. Slt. 40/11390.

Lapsekingad nr. 27 vahet. 8-a. lapse 2 paari puuvillaste sukkade vastu. Niguliste 20—6.

Viildid nahkadega nr. 28 vahet. tütarlapse kingade nr. 27—29 vastu. Laulupeo 7—10, tel. 320-93.

Lapsesportkäru (4 rattaga) vahet. n.-käeuuri vastu ja lapsevoodi vahet. n.-kingade nr 37 v. botikute vastu. Slt. 28/11166.

N.-tänavakingad nr. 36 vahet. nr. 37 vastu. Slt. 12/11712.

Kammgarnülikond (tume, nr. 48) anda, vastu soovit. daami kasukjakki või mantlit nr. 46. Slt. 9/11709.

Kirjutuslaud (tamm) ühes raamatukapiga vahet. raadio vastu. Slt. 14/11494.

Kirjutusmasinat, päevasärke, kleiti (villane või puuvillane), naistepesu, põrandavaipa soovitakse, vastu antakse viildid kalossidega nr. 42, raadio (2-lambil.), raadloosi, voolumõõtja, el.-ventilaator, el.-õhusoojendaja (1000 w), pada. Slt. 16/11746.

N.-lakk-kingad nr. 34, k. k. vahet. nr. 35 p.-k. k. ükskõik mis värvi kingade vastu. Slt. 9/11489.

Mööblit võetakse hoiule. Slt. 13/11713 või Rahu tn. 25, Nõmmel.

Kruustangid vahet. 3 uksega riidekapi vastu. Pikk 43—3.

Tolmu-vihmamantlit soovin. Võib olla ka m.-mantel, vastu annan n.-pesu. Slt. 20/11600.

Must sinel (keskm. k) vahet. kalifeepüksid või m.-pesu vastu. Slt. 19/11399.

Lapse sportvanker (2 rattaga) vahet. suvi- ja puuvill.-kleidi vastu. V.-Ameerika 24—30.

Lapse sportvanker (2 rattaga) vahet. m.-ülikonna vastu. Toom-Kuninga 34—2.

N.-plüüšmantel, hall, vahet. m.-ülikonna vastu keskm. vasv. S. Laagri 16—1.

M.-kummisäärikud (kaks paari) vahet. võrkraadio vastu. Tel. 426-24, k. 8—16.

Puude, seemisn. kingade nr. 37 või m.-käekella vastu soovin musta trikksärki ja m.-kingi nr. 42. Kirj. kuni 28. veebr. slt. 27/11727.

M.-säärsaapad nr. 45 vahet. n.-säärsaabaste nr. 39—40 vastu. Võivad olla ka m.-saapad. Koidu 116—11, Reinvald.

M.-pintsaku ja vill. seeliku vastu soovin m. konts. n.-kingi, botikuid või kalosse nr. 38—39. Slt. 29/11629.

Reisikasukas (topeltnahkne) vahet. v.-raadio või m.-palitu vastu. Annan ka rendile Nõmmel asuva krundi. Viru tn. 15—7. Kõiv.

Botikud nr. 5 vahet. nr. 6 vastu. Võin ka osta. Slt. 8/11746.

Jakk, kujutud, vahet. ranna- v. hommikumantli vastu. Slt. 6/11746.

Tänavakingad nr. 37 vahet. n.-pesu nr. 48 vastu. Slt. 4/11744.

M.-kingad mustad, vahet. n.-tänavakingade nr. 36 vastu. M.-kalossid nr. 12 vahet. 2—3-a. lapse botikute vastu. Slt. 7/11647.

N.-kalossid, k. k., nr. 6 vahet. 3—4-a. lapse kalosside või botikute vastu. Slt. 29/11769.

N.-viildid nr. 38/39 vahet nr. 37 vastu. Tatari 7—2 II korral.

Magamisraam (reform) vahet. suure reisikohvri vastu. Slt. 13/11663.

Kasepuid anda, vastu soovin m.-ülikonda või m.-sügis- v. talvpalitut, (täs. kasv.), m.-rannamantlit või m.-joppi, võin ka osta. Slt. 32/11772.

Tööhobuse võtan maale sööda peale. Aruküla, Uuk.

N.-kingad nr. 35, pruunid, sport- ja nr. 4 botikud vahet. ussinaks. või heledate nr. 35—36 kingade vastu. K. 10—12 ja 16—18. Harju 34—7.

Tanksaapad nr. 43 vahet. nr. 38—39 vastu. Tatari 66—6. Pärast k. 13.

El.-keeduplaat (kiinine) vahet. nr. 42 m.-tanksaabaste vastu. Slt. 10/11640.

N.-kevadmantel ja kandekott (nahkne, tömbelukuga) vahet. n.-tolmu-vihmamantli vastu. Slt. 15/11755.

M.-jalgratas ühes dünamo ja lambiga vahet. n.- või m.-käeuuri või S. Eesti Entsüklopeediaga. Slt. 16/11756.

Laste võiml.-kingad nr. 26 ja 31 vahet. n.-pesu või küttepuude vastu. Slt. 33/11733.

Lapsekingad nr. 23 vahet. küttepuude vastu. Kevade 2—14 või slt. 32/11732.

Belgia peegel 48×64 sm vahet. tänavakingade nr. 46 vastu. Slt. 20/11760.

Daamikasukmantel (v. kasv.) vahet. hõberebase v. karakullkrae ja muhviga. Olevimägi 10—3-a, tel. 438-53. Kalissorg.

Tanksaapad nr. 40 (kollased) vahet. nr. 39 või 38 vastu. Poska 10—3 iga päev pärast k. 18.

M.-säärsaapad, kroomn., nr. 41, vahet. n.-säärsaabaste nr. 37 vastu. Suurtüki 23-a—9.

TEATRID

Teater „ZLAZA", Tartu mnt. 4-a. Täna, reedel, 25 veebr. s. a. „Tule tagasi". Anton Gorsky revüü 12 pildis. Walter Roisi muusika. Alg. k. 18. Noorsoole 16 a. alates lubatud. Piletite müük k. 10—12 ja 17.30—18.

Mälestades maa vabaduse eest langenuid

Eesti Omavalitsuse juht, kindralinspektori esindaja ja organisatsioonide esindajad asetasid pärjad langenute kalmudele ja mälestussamba jalale

Vabaduspäeva pidustuste raames mälestati vaikses hardumuses ja leinas esimeses vabadusvõitluses langenuid, kellede kalmukünkaid kaunistati lillede ja pärgadega.

Vabaduspäeva eelõhtul kell 5 asetasid reaalkooli juures Vabadussõjas langenud õpetajate ja õpilaste mälestussamba jalale pärja naisomakaitse esindajad.

Ühtlasi paigutati samba jalale naisomakaitse liikmete poolt põlevad küünlad, mis õhtuhämarikus jättis mööduajaisse kauni pildi.

Vabaduspäeva hommikul olid tallinlaste hoolikad käed tänuväljendusena langenud vabadusvõitlejate vastu kaunistanud kangelaskalmud värske metsarohelisega.

Kell 1 päeval saabus Kangelaskalmistule Eesti Omavalitsuse juht dr. H. Mäe

koos saatjaskonnaga, et väljendada rahva tänu ja austust nendele, kes langesid meie iseolemise kaitsel.

Kangelaskalmistu uue mälestussamba juure oli üles rivistatud äsja mobiliseerituist auvalve.

Mobiliseeritud kandsid juba ühtlast vormiriietust ja relvi, mis nendele kodumaa kaitsmiseks nende päevade jooksul oli kätte antud.

Eesti Omavalitsuse juhi saabumisel võttis aukompanii valveseisaku. Omavalitsuse juht sammus ühe pärga kandvate eesti ohvitseridega Kangelaskalmistu uue mälestussamba juure ja asetas selle jalale elavatest lilledest punutud pärja, mis oli kaunistatud sini-must-valge lindiga ja kandis kirja: „Langenud kangelastele. Eesti Omavalitsus."

Silmapilgu pühalikkuses mängis ühe kaitsepataljoni orkester „Isamaa ilu hoieldes". Kalmistule kogunenud paljastasid kangelaste mälestuseks pea ja võtsid tervitusseisaku.

Samaaegselt toimus langenud kangelaste austamine pärja asetamisega Sõjaväekalmistul.

Ka siin oli üles rivistatud mausoleumi juure mobiliseerituist auvalve, kelle kiivrites ja mehistes ridades väljendus sama võitlusvaim, mis kandis esimeses Vabadussõjas võitlejaid ja kindlustas meile tookord vaba kodu.

Eesti väeüksuste kindralinspektori esindajana saabus Sõjaväekalmistule kol. Maide, kes asetas mausoleumi jalale langenute mälestuseks pärja.

Pärjaasetamisel mängis orkester „Isamaa ilu hoieldes".

Pühaliku talituse lõppedes viibisid kalmistule kogunenud, kellede seas oli langenute omakseid ja sõpru, veel kaua lahkunuid mälestades lumiste kalmukūngaste vahel.

Vabaduspäeva lõuna ajal asetati Tallinna õpilaste ja õpetajate ning Eesti Noorte poolt pärjad

Koolinoorte auvalve Vabadussõjas langenud õpilaste ja õpetajate mälestussambale pärja asetamisel

Vabadussõjas langenud õpilaste ja õpetajate mälestussambale Tallinnas.

Veidi aega enne pärjapanekuks ettenähtud kellaaega kogunesid Eesti Noorte, õpetajate ning koolide esindused värvimütsides ja lippudes reaalkooli juure.

Kell 13.45 siirduti rivikorras mälestussamba juure, kus esindused lippudega rivistusid poolkaares samba ümber.

Mälestussammast ümbritses paarituhandepealine rahvahulk, kelle seas oli arvukalt koolinoorsugu.

Pärast mälestussamba juure rivistumist asetasid linna koolivalitsuse juhataja Meiusi ja õpilasesindajana Vestholmi gümnaasiumi õpilane Polver Eesti Noorte organisatsioonist pärjad mälestussambale, mille alust juba kaunistasid varem üksikute koolide ja üksikisikute poolt asetatud pärjad.

Lipud langetati ja rahvahulk paljastas pea, elustades vaikses hardumuses langenute mälestust ning orkester mängis „Isamaa ilu hoieldes."

Seejärele lahkusid Eesti Noorte, õpetajate ja õpilaste esindused lippudega, kuid rahvahulk jäi kauaks ajaks seisma samba ümber. Hiljem asetati mälestussambale pärg veel üksikute koolide poolt.

Vabaduspäev Viljandis

Vabaduspäeva eelõhtul korraldas Viljandis Sakala noortemalev austamisrongkäigu Vabadussõjas langenud kangelaste mälestamiseks Viljandi Kangelaskalmistule.

Kalmistul asetas pärja langenute kalmudele Sakala noortemaleva juht F. Adler ja maleva tütarlastejuht A. Kureniit.

Kangelaste mälestamiseks olid süüdatud tõrvikud ja küünlad.

Pühalikus meeleolus kandis tütarlasteüksuse laulurühm ette „Puhake, paremad pojad".

24. veebruaril leidsid Vabaduspäeva sündmused Viljandis väärika lisa ühe järjekordse Eesti väeosa ärasaatmise näol Viljandist,

millest võtsid osa suured rahvahulgad. Väeosa ärasaatmine algas kindral Laidoneri pargi juurest, kus värskeid kodumaakaitsjaid ootas pikk autodekolonn.

Väeosa ilmus kohale omakaitse Sakala maleva orkestri marsihelide saatel, võttes aset autodes. Autokolonnide liikuma hakates saatsid lahkuvaid väeosi viljandlaste tervitused. Orkester mängis „Eestimaa, mu isamaa".

Kella 11 oli Viljandi kino „Tähe" saalis suur Vabaduspäeva aktus Viljandi koolinoorsoole. Aktust kaunistasid koolinoorte meeleolulised ettekanded. Noortele esines kõnega Viljandi maavanem Sassian, kes rõhutas oma kõnes, et Vabaduspäev on kõige muu kõrval ka meie sirguva nooruse püha, kuna noorte päralt on eesti rahva tulevik.

Vabaduspäeva keskseimaks sündmuseks kujunes kell 13 pärja asetamine

Viljandi Vabadussõjas langenute mälestussamba jalale. Sellest võtsid osa ühe Viljandis asuva Eesti väeüksuse esindus, omakaitse Sakala maleva valvekompanii, tuletõrje ja Sakala noortemaleva.

Eesotsas omakaitse maleva orkestriga saabusid nimetatud üksused ja organisatsioonid Vabadusväljakule rongkäigus, saadetuna suurest rahvahulgast.

Viljandlaste tähelepanu koondus rongkäigus Eesti väeüksuse esindusele, mis koosnes eranditult vanadest rindevõitlejaist, kelle rinda ehtisid paljud aumärgid.

Kandes uhkelt suurt sini-must-valget lippu, sammus nimetatud rindemeeste esindus rongkäigus aukohal. Viljandi Vabadusväljak oli seatud pidurüüsse.

Bolševike poolt lõhutud mälestussamba jalg oli kaunistatud nelja suure rahvuslipu ning roheliste pärgadega.

Eredas veebruaripäikeses ning hoogsas tuules lehvivad lipud pakkusid meeleolukat pilti.

Langenute mälestamiseks asetasid Viljandi maakonna nimel mälestussamba jalale pärja Viljandi maavanem Sassian ja Viljandi linnapea Vilms.

Samuti asetasid mälestussamba jalale rahvusvärvidega kaunistatud pärja kaks ohvitseri ühest eesti rindeväeosast. Langenute mälestamiseks paljastas rahvahulk pea ning orkestrilt kõlas „Isamaa ilu hoieldes".

Järgnevalt esines Viljandi maavanem päevakohase sõnavõtuga, märkides 24. veebruari ainulaadset tähtsust eesti rahvale ning rõhutades, et

Vabadussõda ei ole veel lõppenud ning kestab praegu oma kõige raskemas järgus.

Meie kodumaa õnneliku tuleviku nimel peavad kõik rahvuskaaslased andma kogu oma võimaliku, et seda sõda võita ja uuesti kindlustada meie rahva vabadust. Sõnavõtule järgnes hümn.

Langes viis Sakalamaa omakaitselast

Hiljuti oli enamlaste poolt bandiite alla lastud ka Viljandimaa piiridesse. Omakaitse väljaastumisel hävitati kogu bandiitidegrupp. Seejuures langes kangelastena viis omakaitse Sakalamaa maleva meest. Nimelt ltn. Aleks. Vaber, konstaabel Raivo Liiv, seersant Ed. Meiel, kapral Th. Kass ja kapral Elmar Sinimaa.

Ltn. A. Vaherit tunti Viljandimaal kui lugupeetud koolimeest, kes oli Lalsi algkooli juhatajaks Võisiku vallas. Kadunu oli sündinud 1898. a. Üks tema poegadest kuulub Eesti lahingüksusse.

Enamlaste tapatööde ohvreid Merikülast — ema ja laps, kes tapeti täägipistega pähe

Mõrvavägede veretöö Merikülas

Punajõugud tapsid jälgilt noore eesti ema koos väikese lapsega

PK. Meriküla lumes lamab oma kaheaastase lapsega mõrvatud eesti naine. Mõlemad tapeti enamlaste maabumiskatse ajal Moskva käsul. Alatu mõrv lõpetas kummagi elu. Väikese lapse, keda ema ka surres ei lasknud käte vahelt, tappis mõrvar täägipistega pähe.

Juhtunut oleks üldse võimatu mõista, kui poleks tõendavaid seletusi neilt vangilangenud nõukogude mereväelastelt, kes selle maabumiskatse teostasid. Neis seletusis aga sõdur Vladimir Kuznetsov kinnitab, et ta rühmaülem oli ütelnud: „Niipea kui oleme maabunud vaenlasepoolsel kaldal, on meie ülesandeks kõik hävitada, sest seal pole vene elanikkonda."

Vangivõetud major Sinkov, poliitiline ohvitser enamlaste Balti mere laevastiku staabi juures, seletab kirjalikult oma ülesannetest, mis ette nägid, et kedagi ei tule vangi võtta.

Eurooplase mõistust lahutab niisugustest käskudest ja tegudest täielik kuristik. Seisad sõdurina selle veretunnistajate-grupi ees siin Eesti lumes ja küsid endalt, kuidas niisugune metsalikkus mingi sõjalise ürituse kestel on üldse võimalik, kuidas võis juhtuda, et mingi inimvälimusega ja ühegi isamaa sõdurivormi kandev olend otse pingelisima võitluse hetkel — hoolimata sellest, et ta oma kõrvalejäämisega sel hetkel nõrgendab ka oma kaasvõitlejate jõupanust — mitte ainult asub teostama seda iseendast täiesti arusaamatut mõrvakäsku, vaid pealeselle saab veel ka ise omaette muutuda ürgmetslaseks.

Ent imestada siin siiski palju ei saagi. Siin juhtunu on vaid iseloomustavaks näiteks sellest, olemusest, mis on omane bolševismile üldse. Näiteks see, kes pealiskaudseltki tunneb vene kirjandust, teab et juba vana Venemaa suurimad kirjanikud olid hädas venelase olemuse mõrastatusega. Tolstoi ja Dostojevski on oma teostes seda — masendunud hirmus kõrgemaid lahendusi otsivat ja samas, olemasolu raskuste ees püsti metsikuks muutuvat — vene „vaimu" kirjeldanud igakülgselt.

Bolševismi „õppeaastat" on Nõukogu Venemaa massides viimasedki moraalsuse sädemed täielikult kustutanud. See, mis inimesest nõnda on järele jäänud, on veel vaid enamlaste „teoorias" ülistatud „mateeria" — see puht aineline „mina", mis juhib keha veel vaid ajumotoorselt, taotelles enda ümbruses vaid mehhaanilist otstarbekust. Kõik otsingud elu kõrgemate väärtuste järele on kadunud. Ka oma vaimse „mõrastuse" küsimuse on venelased nüüd lahendanud puht materialistlikult. Bolševism hoopleb, et ta algab kogu inimkonna arengut uuesti otsast peale — ja juba ainuüksi ainelise maailmavaate esimesist algeist. See aga nõuab ka kõige hävitamist, mis niisuguse kava teostamist võiks takistada. Ja esimeseks ohvriks oleks seejuures muidugi Euroopa, kuna ta on bolševismi otseseks naabriks ja osutuks selle kava teostamisel surmavaenlaseks bolševismile. Et seega ühtlasi tuleb hävitada ka naised ja lapsed, — kuna nad on kogu õhtumaise maailmavaate jumaliku sädeme esimesed kandjad — see on bolševismile endastmõistetav.

Veelgi pikem analüüs nõukogude inimese loomastumisest viiks aga käesoleva sõnumikirjelduse raames juba liig kaugele. Piisab kinninaelutamisest, et enamlaste käsk Eesti ja nõnda ka kogu Euroopa tsiviilelanikkonna tapmiseks peaks nüüd sundima juba õigete järelduste tegemisele kogu õhtumaist mõttemaailma. Õhtumaine vaim on selleks tugev küllalt, et ta ka oma käesolevas eluvõitluse faasis suudaks teha õiged otsused. Et Euroopa olemasolu on ainult siis kindlustatud, kui ta hävitab bolševismi — mitte aga vene inimese — seda teab igaüks; et me seega päästame ka inimau ja Euroopa südametunnistuse, seda teame samuti.

Seda Euroopa südametunnistust aga vaadelgem alljärgnevalt veelgi lähemalt. — Meie kahekümnes sajand on Euroopa mõttemaailmas mõndagi pehastunut juba purustanud ja hoopis minema pühkinud. Kellelgi meist pole enam mingeid dogmaatilisi nukukujutelmi muinasjutuliselt asustatud taevast täis kirjusid ebajumalakujukesi. Ühe, põhilisima kujutelma oleme aga siiski säilitanud, — ja nimelt selle, et üle kõige ja kõige kohal on ometi olemas Jumal, kusjuures on täiesti tähtsusetu, kas me ta tugevust ja võimu tunnustame ning leiame endist väljaspool või ka meis endis — kas nimetame teda loojaks või ka südametunnistuseks.

Kuivõrd palju pehastunut meist juba on varisenud, seda mõistame kõige selgemini siis, kui kujutleme, et mingite jumalaemade või piiblimärtrite maalimine kaasaja maalikunstnikul üldse enam ei õnnestuks. Ta teos jääks igal juhul lagedaks sellest müstikast, ilma milleta ei saaks vaatleja maalingusse sisse elada. Ent samas meie endi aeg on loonud märtreid juba niivõrd palju, et kõik vanad pärimused ja legendid nende ees täielikult kahvatavad. Ja nimelt ka selles loomalikult mõrvatud Meriküla naises võime nüüd jälle näha uut jumaliku emaduse sümbolit: surmahirmust hoolimata ei lasknud selle ema südametunnistus last käest!

Selline on õhtumaa!

Emasid lastest lahutav bolševism seda muidugi ei taha ega saagi mõista. Last, ärakistut oma perekonnast, näeb ta vaid hingetu viljelusobjektina oma masinavärgis, ja ka lapse kaotamine ei tähenda talle rohkem kui on mõne kruvi kaotsiminek masinas, kuhu teise samasuguse saab ju hõlpsasti jälle asemele pista.

Õhtumaa seevastu aga näeb lapses oma südametunnistuse igavest edasikestmist, ja teab, et laps ei tohi surra, kui tahame et praegune maailm ja elu üldse kestaksid.

Seisame vapustatuina kõigi mõrtsukalikult tapetud emade ja laste puusärkide kõrval. Ka selle tapetud naise — selle uue veretunnistaja puhul, kes oma surmakangestuse traagilises rahus kutsub nüüd taas eurooplasi ühisele kaitsele — tunneme, kuidas üksainuski tummunud süda võib kõnelda ja kajada kõvemini kui igasugused metalsed tornikellad. Õhtumaa praeguses heitluses seisab sakslane eesotsas. Selles vastutustundes ta annab ka käesoleva uue tormihüüu edasi oma vendadele õhtumaal: võitlus inimau ja jumaliku südametunnistuse mõrvarite vastu tuleb tingimusteta lõpule viia!

Sõjakirjasaatja

Harald Peter Gutherz

Tallinna teateid

Mobiliseerituile korraldati Vabaduspäeva puhul meelelahutusõhtuid

Vabaduspäeva eelõhtul korraldas Tallinna Rahvakasvatusamet äsja lippude alla kutsutuile ühes majutuspaigas meelelahutusõhtu, kus ettekannetega esinesid mitmed kohapealsed teatrijõud. Näitlejad Mari Möldre ja Teet Koppel oma päevakohaselt valitud paladega valmistasid üldise lõbusa meeleolu ning said ohtrate kiiduavalduste osaliseks. Muusikaliste ettekannetega esinesid Gloria-kapell ja vabatahtlikest koostatud meeskvartett Relvamehed, keda saatis klaveril Elsa Avesson, kuna tantsuettekannetega lõbustasid mobiliseerituid Väiketeatri tantsitarid Jaago ja Kitson.

Samalaadse meelelahutusõhtu korraldas mobiliseerituile Rahvakasvatusamet Vabaduspäeval ühes teises majutuspaigas. Siin mängis meie värskeile relvakandjaile ringhäälingu tantsuorkester Sapožnini juhatusel, kuna Els Vaarman Estoniast kandis ette rea soololaule. Mari Möldre „vahelugemised" ja Teet Koppeli ettekandeid hästi siduv konfereering aitasid peagi luua publiku ja lava vahel hea kontakti ning süvendada päevakohast meeleolu.

Evakueeritud tervishoiupersonaal peab registreeruma

Eesti Tervishoiukoja teatel peavad kõik evakueerunud arstid ja muu tervishoiupersonaal end viivitamata registreerima Tervishoiukojas, Tallinn, Poska 47, või Tervishoiukoja esindajate juures, kelledeks on kõik maa- ja linnaarstid. Tööleasumine ilma registreerimata on keelatud.

Täna ja homme Tulbi saun köetud

Täna ja homme on Tulbi tänava saun köetud, kusjuures on võimalik kasutada ka leili.

Pimendamise aeg

Algus kell 17.10, lõpp kell 6.15.

Perekonnaseisuteated

Tallinna linna perekonnaseisuametis on registreeritud järgmised perekonnaseisumuudatused:

Sünnid: Maria Aleksejev; Toomas Taldvee; Epp Poot; Ants Sildam.

Abiellumissoovi: Juhan Jaaska ja Malmu Kirkmann; Lembit Viires ja Helmi-Johanna Tol; Feliks Tiidt ja Aurora-Koidula Veinberg (Vain); Adolf Lõhmus ja Asta-Virve Krüger.

Abiellumised: Alo Tarjo ja Emmy Jänes; Karl-Eduard Liiv ja Lisette-Johanna Kaupmees; Johannes Kõdar ja Thekla Raudsepp; Georg Thomson ja Aino Tatsi.

Surmajuhtumid: Matt Tuulik, 62 a.; Salme-Helene Pipenberg, 27 a.; Ivan Krouse, 46 a.; Karl Dulder, 50 a.; Alice-Johanna Suuster, 41 a.; Salme-Elise Smitt, neiuna Gnadeberg, 31 a.; Roman-Gottfried Allik, 54 a.; Johannes Ellmann, 45 a.

Valveapteegid Tallinnas

Reede ööl vastu laupäeva:

Tartu mnt. apt., Tartu mnt. 45, tel. 308-42; Rae apt., Raekojaplats 11, tel. 431-65; linna I apt., Pärnu mnt. 10, tel. 453-47; Narva apt., Adolf Hitleri 24, tel. 304-27.

Puutuhk ja toidujäätmed on täiel määral kasutatavad ainult siis, kui nad on kogutud eraldi nõusse. Toidujäätmeid ja puutuhka kogub ERÜ büroo „Võitlusse hävinguga!", Niguliste tn. 10, tel. 412-08.

ARNOLD SEPP
Tuleasemete rada
ROMAAN

21

„Mida nad siis sinult tahtsid?"

„Algul nad küsisid, et miks olevat end lasknud sisse kirjutada noorkommunistiks, kuna ma ilmselt hoidvat kõrvale nende tegevusest. Siis karjus too jube mees, ma töötavat koos nendega, kes on kommunistide vastu. Nad ei uskunud midagi, mida kõnelesin. Ja siis..."

„Siis..."

„Siis seesama mees, keda sa tol korral tõukasid, karjus äkki, et mida tean ma sinust... et mida oled sa kõnelnud mulle ja siis..."

„Noh?"

„Kardan, et andsin end vist kuidagi ära, sest siis hakkas ta eriti pressima ja pressima. Mida enam ma vaikisin, seda enam ta päris. Ja... ta hakkas pigistama..."

Kerge jubedusvärin jooksis veel nüüdki üle Aino keha, kõneledes sellest.

„Vaene, väike..." sosistas Jaak kaastundlikult.

„Nii kiskus ta mul iga üksiku sõna suust välja, tund-tunnilt üksteise järele. Kui ta enam muidu kuidagi edasi ei saanud, väänas ja pigistas. Ja siis... need ööd seal niiskes ja pimedas keldris üksinda. Seda kõike oleksin ma vahest veel talunud, aga hirm iga järgmise päeva, iga uue õhtu ees, üldse kõik see teadmatus, see oli enam kui hirmus. Ja nii lõpuks teadsid ta peaaegu kõik, mida sa sel õhtul rääkisid mind koju saates... Sa ei oleks tohtinud mind üldse saata," lisas ta oma jutu lõppu.

„Ja ometi ei kahetse ma seda mitte kunagi," sosistas Jaak äkki erilise innuga, „ning [illegible] sind saatma, ikka ja alati saatma!"

Tüdruk libises nagu iseenesest ta sülelusse ja poiss hoidis teda seal õrnalt nagu väikest, valget pilve-

See kestis nii vaid mõne hetke. Siis vabastas Aino end nagu ehmunult.

„Tead sa aga ka, et..."

„Mida siis veel?"

„Et pean neile viima oma tuttavate nimekirja ja eluloo!"

„Mis päevaks?"

„15-ndaks maiks."

„Siis viis päeva enne mind."

„Sinul on siis... täpselt samuti?"

„Täpselt. Näib, et nii koovad nad oma võrgu."

„Siis ei päästa meid ju enam miski!" hüüdis tüdruk ja hakkas uuesti nuuksuma.

„Siiski!"

„Noh?" küsis tüdruk uue lootusädemega silmis ja vaatas abiootvalt teisele otsa.

„See tähendab... on vaid tarvis mõtelda, otsida teid," vastas teine mitte enam endise kindlusega.

Aga vaatamata sellele, et neil polnud veel vähimatki aimu pääsemise reaalsest võimalusest, hakkas ometi selles masendavas lootusetuses midagi helgemat koitma. Teadmine, et tarvis oli aidata mitte ainult iseennast vaid veel kedagi teist, kes oli koguni nõrgem temast, pani Jaagu korraga õhetama igasuguste kavatsuste tules.

See tahe ja ind nakatas ka Ainot. Kahvatud põsed muutusid roosakaiks, tühjadesse silmadesse tekkis uus sära.

„Igatahes... nüüd pead sa kohe minema maale," tähendas Jaak, kui oli mõtelnud mõne minuti.

„See pole ju võimalik!" vastas Aino.

„Miks siis mitte?"

„Noh, pean tööl käima."

„Sa oled ju haige. Kõhid. Su kopsud on väga nõrgad, võib-olla koguni..."

Ta peatus ning jatkas kiiresti teisiti:

„Nad hoidsid sind kaks ööd arestimajas niiskes keldris. See on sulle ju nagu mürk! Homme päev lähed sa polikliinikusse ja lased arstidel kopsud läbi vaadata. Ja siis saadavad nad su maale. Ning raske haigus vabandab sind kindlasti 15-ndal mail."

„Seda küll, aga..."

Kuid poiss oli juba hoos.

„Sellest piisab," kõneles ta edasi. „Esialgu oled siis maal, eks näe, mis edasi saab. Su isalgi ei tohiks midagi selle vastu olla, kui lähed maale tagasi, kuna oled ju tõesti haige."

„Isale ei julge ma sellest kõigest sõnagi kõnelda," vastas Aino murelikult. „Tal on endalgi raske."

„Sul polegi tarvis talle sellest kõnelda," rõhutas Jaak. „Ei, tõepoolest, juba homme lähed sa arsti juure!"

Ta oli tõusnud voodilt ja kõndis väikeses toas edasi-tagasi, ilmselt vaimustatud oma hoogsusest.

„Aga mida teed siis sina?" päris Aino voodilt, olles nüüd juba tõusnud päris istukile.

„Mina? Ma..."

Siin peatus Jaak, kuid ainult silmapilguks. Kohe jatkas ta optimistlikult:

„Küllap minagi midagi leian, selles võid päris kindel olla."

„Kuhu lähed sina?"

„Noh, vahest kaugeli!"

„Ei!" hüüdis Aino voodilt, tõusis põlvili ja sirutas oma käed nagu instinktiivselt abi otsides teisele vastu.

Jaak oli ainsa sammuga tagasi voodi juures ning võttis pakutud käed. Need klammerdusid ta käsivartesse, siis õlgadesse ja nii ouski nad teineteise embusesse. See oli juba teistsugune sülelus kui enne, mil Jaak hoidis Ainot õrnalt nagu väikest pilvetingast. Siin oli rohkem jõudu ja iõudu ning see kestis pika hetke, mil vana äratuskella tiksumist saatis vaid kahe südame tuksumine, mida küll ei kuulnud keegi peale nende kahe, kes teineteisele seisid nii lähedal...

„Kui sina ära lähed, siis jään ma ju hoopis üksinda!" sosistas viimaks Aino.

„Ma ei lähe alatiseks," rahustas teine. „Pealegi oled sinagi siis maal."

„Minu kodu pole siit kaugel," seletas neiu õhinal, „pole kümmet kilomeetritki. Saame ju ikkagi kokku. Kui sa aga lähed... võib-olla, koguni kaugele..."

Sülelus katkes. Jaak toetas küünarnukid põlvele ja, lastes pea käele, mõtles. Aino toetus vastu teda.

„Sul ehk ongi õigus," sõnas viimaks Jaak. „Võib-olla, pean tõesti minema kaugemale."

„Näed nüüd!"

„Kuid see kõik oleks ju ainult meie pärast!"

„Meie pärast?"

„Kõneldakse," sosistas Jaak salapäraselt, erilise õhinaga, „et Tallinnast või kuskilt sealtpoolt rannikult saab üsna kergesti Soome."

„Soome!?"

„Jah. See oleks pääsmine, ainuke võimalus."

„Ja mina... jään siis siia?"

„Ei, sind ma siia ei jäta. Sinu võtan kindlasti kaasa."

„Kas kohe?"

Jaak oli päris kimbatuses.

„Vaata, sa pole ju ometi laps, Aino," alustas ta manitsedes. „Kõigepealt pean ometi vaatama, kuidas õieti on lood selle sõiduga üle lahe. Mul pole ju veel ühtki tuttavat sealkandis. Aga kui midagi on selgunud, tulen sulle üsna kindlasti järele."

„Sa ei tule!" kahtles teine lapsikult.

Jaak võttis tüdruku uuesti käte vahele; õrn keha lõi värisema nagu noor leht kevadises iilis. Otsekui julgeks, et teisele anda usku ning kindlust, suudles ta haiget.

Suur õnn oli korraga ta käte vahel, keset meeleheidet ja piinu, väikeses, kollaka valgusega toas.

„Kas nüüd usud?" päris poiss pärast suudlust väriseval häälel.

„Nüüd usun," sosistas teine. Ta silmad olid suletud, kuid laud tuksiesid. Nii unelas ta kaua, otsekui kartes avada silmi.

„Sina pead aga ka olema vahva tüdruk," sõnas viimaks Jaak. „Ükskõik, mis ka ei juhtuks."

„Tahangi olla vahva," vastas teine endiselt sosinal.

Nüüd avas ta silmad ja nendest helkis uut elutahet. Põsedki olid muutunud päris roosaks. Huuli ümbritses õnnelik naeratus... ja siis äkki, keset seda näilist värskust tuli köhahoog, põhjustatuna vist sisemisest erutusest. See polnud küll äge ega kestev, kuid surus sellele ilusale, lootusrikkale sädelusele siiski teatava masendava pitseri.

„Pead ennast hästi hoidma," sõnas Jaak murelikult.

„Oh, mis mul!... Maal algab ilus kevad ja siis tuleb suvi," lohutas Aino taskurätiga kiiresti üle huulte tõmmates. „Sina pead ainult hästi ette vaatama."

„Küll mina juba vaatan," kinnitas noormees.

Läbielatud õudsed hetked olid korraga nagu unustatud. Nad olid leidnud uue lootuse, arvasid nägevat uue päeva helendavat koitu. Ainult kaunist tulevikku nägid nad endi ees — hoolimata raudsest ja halastamatust punasest rõngast, mis ängistavalt piiras neid, hoolimata tülsikusest, hoolimata kõigest.

Ja kui väljas juba kumas hommik, istusid toas, voodi serval ikka veel kaks väikest julget naiivi inimlast, kes unistasid keset aja vihaseimaid murdlaineid vaiksest ja õnnelikust kodust.

8.

Juba järgmisel päeval saatis Jaak Aino polikliinikusse, kus tütarlaps võeti röntgeni alla. Seni, kui Aino viibis kabinetis, ootas Jaak kannatlikult ooteruumis.

„Kas te olete tolle neiu sugulane?" küsis arst, kes viimaks tuli röntgeniruumist.

„Ei, ma... olen ta tuttav... ta sõber," vastas Jaak veidi kohmakalt.

„Jah haige vajaks sanatoorset ravi."

„On siis... asi nii halb?"

„Avameelne olles: halb. Ta oleks pidanud tulema juba palju varem."

„Kas ta esialgu saaks puhkuse?" küsis Jaak, mitu mõtet peas segamini.

Teater ja muusika

ESTONIA TEATER. Täna k. 18 „Ebahaige". Homme k. 13 ballett „Kratt" (Malling, Kolt, Hagus, Villard. Dirigent: Priit Vebel); k. 18 „Säärane mulk ehk sada vakka tangusoola". Pühap. k. 13 „Sevilla habemeajaja" viimset korda (Neelus, Haabjärv, Christiansen, Raukas, Loona, Viitol. Dirigent: Priit Nigula); k. 18 „Kadunud päike".

Estonia Muusika Osakonna segakoori kontsert

Pühapäeval, 27. veebr., k. 18 toimub Estonia kontsertsaalis Estonia Muusika Osakonna segakoori 122. kontsert. Juhatab Verner Nerep. Solistid: Elsa Maasik (sopran) ja Hugo Schütz (viiul).

EESTI DRAAMATEATER. Täna osaliselt res. „Puhkusele ja Elurõõmule", „Minu tütar — sinu tütar". Homme k. 15 „Haldjas Kastellik", k. 18 „Ma kaitsesin ühi naist". Pühap. k. 10 „Põhjalpolsu", k. 14 „Nora", k. 18 esietenduseks A. Kitzbergi draama „Kauka Jumal", 4 vaat. proloogi ja epiloogiga. Näitejuht A. Mering, lavapildid Päären Raudveelt.

VÄIKETEATER. Täna „Mees merelt" (res.). Homme „Neetud talu". Pühapäeval kell 10.30 EK „Puhkuse ja Elurõõmu" a/s. A. M. Lutheri osak. näitetrupi ettekandel Aug. Mälgu komöödia „Neitsid lampidega". Näitejuht: Aleks. Randvüir; k. 14 „Mees merelt" ja k. 18 „Mesinädalad". Esmaspäeval „Kummitab..."

Tallinna Naislaulu Seltsi lauluharjutus peetakse erakorraliselt täna, reedel, 25. veebr., Vene tn. 22.

RAADIO

LANDESSENDER REVAL

Laupäev, 26. veebruar

5 Saade Saksa sõjaväele. 6.15 Päevauudised. 6.30 Hommikukontsert (ülek.). 7 Päevauudised saksa k. 7.15 Rõõmus algus (hpl.). 8.45 Päevauudised. 9 Päevauudised saksa k. 9.10 Idaala pol.-teen. 11.30 Erich Börschell kapell mängib (mgn.). 12.15 Päevauudised. 12.30 Päevauudised saksa k. 12.45 Lõunamuusika (Läti komandandi puhkpillork. ülemmuusikameister Fr. Tilleganti juh., Riia ringhäälingu ajaviiteork. A. Parupsi juh. ja hpl.) Ülekanne Riiast. 14 Päevauudised saksa k. 14.10 Idaala pol.-teen. 14.20 Ilse Werner laulab (hpl.). 14.40 Sõjaradadelt. 15 Tempo! Tempo! (hpl.) 15.15 Kõnekäändudest eesti keeles (W. Mettuse saksakeelne vestlus). 15.30 Muusika pärastlõunaks (hpl.). 16.45 Päevauudised. 17 Päevauudised ja saatekava ülevaade saksa keeles. 17.30 Rahvalikke viise (hpl.). 18 Noortele: „Endel", M. Sillaotsa auhinnatud noorsooraamatust „Kodumaa hüveks ning auks". 18.20 O. Merikanto meloodiaid (hpl.). 18.30 Aja kaja ja saatekava ülevaade. 19 Kirevaid helisid nädalalõpuks. Kst.: Ühe politseipat. puhkpillork. ülemmuusikameister Fr. Tammari juh., Ringhäälingu tkp. L. Tautsi juh. ja solistid (Estonia kontsertsaalist). Vaheajal k. 20 päevauudised saksa k. 21 Päevauudised. 21.15 Franz Lehári külastamas (hpl.). 22 Päevauudised saksa k. 22.15 Eesti sõduritund. Kst.: Sõdurite-koor, orkester, sol. ja kõn. (helilindilt, salvestatud 24. 2. 44, mgn.).

Peatoimetaja A. Oinas
Peasekretär H. Lannest
Väljaandja Kirjastus „Eesti Ajaleht"
Trükitud Majandus- ja Rahanduskirektooriumi trükikäitiste (end. Tall. Eesti Kirjastus-Ühisuse) trükikojas